

Leto XIX. Štev. 133

DIREKTOR »BORBE«
VLAKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK, OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

TRETJI DAN BIVANJA PREDSEDNIKA TITA V ATENAH

GRČIJA IN JUGOSLAVIJA SE STRINJATA da je treba Ankarsko pogodbo preobraziti v zvezo Politični razgovori zaključeni, danes bodo izdali uradni komunike

(Od posebnega dopisnika Borbe)
Atene, 4. junija

Danes sta se razgovarjala zunanja ministra obeh držav. Razgovore sta začela ob enajstih dopoldne. Ministra sta konkretizirala načela sporazuma, ki je bil dosežen v razgovoru Tito-Papagos, sestavljala pa sta tudi skupni jugoslovansko-grški komunike. Razgovore sta zaključila.

Ceprav še ni nobenega uradnega poročila o tem, kako so se razvijali razgovori obeh ministrov, prevladuje tu mnenje, da sta se sporazumela glede konkretnih ostvartih balkanske zveze, ka-

kor tudi glede razvijanja ostalih oblik trojnega balkanskega sodelovanja.

Tu domnevajo, da se bodo zdaj nemudoma lotili sestave besedila o balkanski zvezi tako, da bodo zunanji ministri treh držav, ki so bili sestavljeni na rednem sestanku v Beogradu, imeli pred seboj formalen dokument o zvezi.

Vodilni atenski časniki se v svojih člankih, v katerih poudarjajo, da se Jugoslavija in Grčija strinjata, da je treba ankarsko pogodbo preobraziti v zvezo, posebno ukvarjajo z dejstvom, da je bil potreben samo en politični

razgovor najvišjih predstavnikov. To presojajo kot znamenje, da se nazori Jugoslavije in Grčije o balkanski zvezi, kakor tudi o nadaljnji razširitvi balkanskega sodelovanja zelo skladajo.

V istem smislu komentirajo te dogodke v grških vladnih krogih. Tako n. pr. bilten uradnih predstavnikov grške vlade objavlja komentar, v katerem je rečeno: »Popolna enodušnost pogledov, ki je prišla do izraza v razgovorih med predsednikom Titom in predsednikom vlade Papagosom, je širši sestanek najvišjih predstavnikov, ki je bil prvotno predviden, napredno odločen.«

stične politike. Pripomnil je tudi, da nedavna vojna nevarnost še ni odstranjena in zato morajo vse države, ki so odločene, da ohranijo svojo neodvisnost in nedotakljivost, krepiti medsebojno sodelovanje.

»Balkanska zveza je velik prispevek ne samo k učinkoviti obrambi miru v tem delu sveta, temveč tudi velik prispevek k učinkoviti obrambi miru na svetu,« je izjavil maršal Papagos.

V razgovorih z jugoslovanskimi novinarji je ponovno krepko poudaril, da bo balkanska zveza okrepila obrambo vseh svobodoljubnih narodov Evrope in sveta.

Govorec o večeršnjih razgovorih najvišjih predstavnikov je predsednik grške vlade izjavil:

»Večerajšnji dan, ko smo izmenjali mnenja z velikim voditeljem jugoslovanskih narodov maršalom Titom, bo ostal nepozaben spomin v zgodovini narodov naših dveh držav.«

»Prepričani smo, da smo s sklepom o ustanovitvi balkanske zveze izpolnili svojo nalogo ne samo glede naših dveh držav, temveč tudi glede celotnega svobodnega sveta,« je dejal maršal Papagos.

Zatem je obvestil jugoslovanske novinarje, da sta se danes sestala zunanja ministra obeh držav: državni tajnik Koča Popović in minister Stefanopoulos.

Jugoslovanski novinarji so se toplo zahvalili predsedniku grške vlade za sprejem in za pripravljenost, da jih seznanijo z zgodovinskimi sadovi večeršnjih razgovorov.

Novinarji so se tudi zahvalili predsedniku grške vlade za veliko gostoljubnost, ki jo uživajo v Grčiji.

Zatem se je maršal Papagos slikal z jugoslovanskimi novinarji na vrtu predsedstva vlade.

Jože Smole

Grška kraljevska dvojica, kralj Pavel II. in kraljica Frederika s predsednikom republike Jugoslavije Josipom Brozom Titom v Atenah

Sklenili smo ustanoviti zvezo

Grški ministrski predsednik je izjavil jugoslovanskim novinarjem, da so se na političnih razgovorih docela sporazumeli glede balkanske zveze in nadaljnega poglobljanja jugoslovansko-grškega in trojnega balkanskega sodelovanja — Balkanska zveza bo prispevala ne samo k učinkoviti obrambi miru na Balkanu, temveč bo tudi okrepila obrambo vseh svobodoljubnih narodov sveta — Razgovori s predsednikom Titom bodo nepozaben spomin v zgodovini narodov obeh držav

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 4. junija

Predsednik grške vlade maršal Papagos je sprejel danes ob pol enajstih v svojem kabinetu v predsedstvu vlade jugoslovanske novinarje — posebne dopisnike jugoslovanskih časnikov, ki poročajo o poti predsednika Tita.

Maršal Papagos je seznanil novinarje o velikih sadovih političnih razgovorov, ki so bili večeraj popoldne v postopku grškega zunanjega ministrstva in v katerih sta sodelovala predsednik Tito in maršal Papagos.

Predsednik grške vlade je poudaril, da so se docela sporazumeli glede balkanske zveze in glede nadaljnega vsestranskega poglobljanja jugoslovansko-grških odnosov in trojnega balkanskega sodelovanja. Iz Papagosa izjave je videti, da je že večerajšnji razgovor najvišjih predstavnikov obeh držav pokazal takšno enodušnost glede osnovnih vprašanj, da ni potreben nov sestanek med obema pred-

nikoma. Zato se bosta poslej razgovarjala oba zunanja ministra.

Na današnjem sestanku bosta konkretizirala tisto, kar je bilo že doseženo na večerajšnjih političnih razgovorih med najvišjimi predstavniki.

Razgovori zunanjih ministrov se bodo zaključili danes, zatem pa bo objavljen skupni jugoslovansko-grški komunike o razgovorih. Državni tajnik za zunanje zadeve

Koča Popović bo imel tiskovno konferenco, na kateri bo dal podrobna pojasnila.

Predsednik grške vlade je najprej izrazil svoje zadovoljstvo, ker se je srečal z jugoslovanskimi novinarji. Zatem je izrazil svojo sodo bo o pomenu obiska predsednika Tita v Grčiji rekoč, da sta grška vlada in on zelo srečna, da sta imela priliko videti in razgovarjati se z velikim jugoslovanskim voditeljem maršalom Titom in njegovimi uglednimi sodelavci.

Obisk maršala Tita bo še bolj utrdil tesne stike med Grčijo in Jugoslavijo, ki sta vedno sodelovali v obojestransko korist vseh svobodoljubnih narodov.

Trdno smo odločeni nadaljevati to pot. Naše sodelovanje bo postalo še globlje in še bolj vsestransko, je poudaril maršal Papagos.

Zatem je predsednik grške vlade govoril o sadovih razgovorov glede ankarske zveze.

»Sklenili smo ankarski sporazum preobraziti v zvezo,« je dejal maršal Papagos.

»Poudariti moram, da ta zveza ni naperjena zoper nikogar. Njen cilj je edinole učinkovita obramba treh držav pred nevarnostjo agresije.«

Predsednik Papagos je poudaril, da je balkanska zveza »sad reali-

Predsednik Tito sprejel ugledne politike in predstavnike raznih organizacij

Atene, 4. jun. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je sprejel popoldne posamično v svoji rezidenzi v palači Miksimos obiske častnega predsednika liberalne stranke in bivšega predsednika vlade Sofoklesa Venizelosa, voditelja demokratske stranke Georgesa Kartalisa, funkcionarja te stranke Perikla Argiropulosa, voditelja liberalne stranke in bivšega ministrskega predsednika Georgesa Papandreua, voditelja populistične stranke Konstantina Caldarisa. Razen tega je predsednik republike sprejel krfskega vladiko Metodija.

Ob 16.20 je predsednik republike sprejel delegacijo grško-jugoslovanske lige v Atenah, ki jo je vodil Dimitrios Gondikas, bivši predsednik skupščine, za-

tem pa delegacijo grških vojaških vojnih invalidov, na čelu s predsednikom Kalegoropulosom. Potem je sprejel predsednika Združenja interniranih častnikov med drugo svetovno vojno majorja Halkijasa.

Ure in ure so čakali prebivalci Aten, da so pozdravili maršala Tita

Kosilo v jugoslovanskem veleposlaništvu v čast grški kraljevski dvojici

Atene, 4. jun. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je priredil danes ob dvanajstih svečano kosilo v prostorih jugoslovanskega veleposlaništva na čast grški kraljevski dvojici.

Z grške strani so bili na kosilu razen kralja in kraljice predsednik vlade Papagos, zunanji minister Stefanopoulos, obrambni

minister Kanelopoulos, veliki maršal dvora Levidis, dvorska suita, dalje predsednik Narodne skupščine Rodopoulos, načelnik generalštaba grške vojske Kitrilatis, generalni direktor zunanjega ministrstva Kiru, grški veleposlanik v Beogradu Kapetanides in grški vojaški ataše v Beogradu general Vretos. Svečanega kosila se je udeležil tudi turški veleposlanik v Atenah Kemal Husmi Taraj.

Z jugoslovanske strani so bili na kosilu državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, generalni tajnik predsednika republike dr. Vilfan, generala Žeželj in Sumonja, viceadmiral Černi in ostali člani Maršalovega ožjega spremstva, jugoslovanski veleposlanik v Atenah Radoš Jovanović, svetnik veleposlaništva Petar Ivković in vojaški odposlanec polkovnik Radovan Vojvodić.

Po svečanem kosilu se je predsednik republike Josip Broz-Tito

mudil nekaj časa v veleposlaništvu. V razgovoru z uslužbenci veleposlaništva je predsednik republike izrazil željo, da bi videl otroke uslužbenčev ter njihove družine. Kmalu zatem so se v vrtu veleposlaništva zbrali otroci uslužbenčev veleposlaništva.

Vesna Stojković in Ivica Ivković sta izročili maršalu Titu dva lepa šopka rdečih vrtnic. Mala Vesna spričo radostne vzemirjenosti ni znala povedati drugega, kakor »vidiš, jaz imam zajčka na oblecki, ti ga pa nimaš«. Maršal jo je ves navdušen dvignil v zrak in poljubil. Zatem je mali Vlado Jovanović začel predstavljati predsedniku republike mlade goste. Govoril je: »To je Gordana, tale je Goran, onale Jadranka, to je spet Goran« itd. Mladi gostje so se koj dobro razumeli s tovaršem Titom, ki se je šalil in pogovarjal z mladimi obiskovalci. Na koncu so se vsi slikali.

POPLAVE PO VSEJ SLOVENIJI

Iz mnogih krajev Slovenije poročajo o poplavih, ki so jih povzročile zaradi hudih nalivov narasle reke.

Železniška proga od Zidanega mostu do Brezic je bila tako poplavljen, da je začela po 20. uri ogrožati normalen promet. Med postajama Brestanica in Blanca ter v bližini Libne je kamenje in blato zasulo progo 30 cm visoko. Zaradi nevarnosti, da bi voda spodjedla progo, so pravčasno prekinili železniški promet. Večerna ekspresna vlaka iz Ljubljane sta lahko šle po polnoči nadaljevala pot proti Beogradu, prav tako pa tudi brzi vlak iz Beograda.

Okrog polnoči je bilo v Smarjah pri Sevnici tako močno ne-

urje, da je začela voda vdirati v hiše in so se začeli ljudje umipovzročile zaradi hudih nalivov narasle reke.

Na progi Maribor-Dravograd je med Podvelko in Vuhredom železniški proga na več mestih zasuta. Med Zagorjem in Trbovljami so progo zasule večje skale, ki pa so jih železničarji hitro odstranili.

O poplavih poročajo tudi iz Savinjske in Mislinjske doline. Precej je narasla Voglajna, Savinja pri Zidanem mostu pa je do polnoči narasla za 4 m nad normalo.

Železniška uprava je ukrenila vse potrebno in si prizadeva, da bi odstranila ovire in omogočil reden promet.

O. S.

Svečan sprejem

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 4. junija. Jugoslovanski veleposlanik v Atenah, Radoš Jovanović, je priredil nočnej veliki sprejem v čast predsedniku Titu.

Sprejem je bil v prostorih in na vrtu našega veleposlaništva v Atenah. Udeležilo se ga je nekaj sto gostov.

J. Smole

Vremensko poročilo

hidrometeorološke službe LRS
Vremenska napoved za soboto, dne 5. junija 1954: Obilno vreme s padavinami, ki bodo v popoldanskem času popustile. Temperatura brez večjih sprememb.

Na skupni seji zakonodajnih odborov Zvezne ljudske skupščine in odbora za organizacijo oblasti in upravo je bilo na pobudo ljudskega poslanca Snuderla sproženo vprašanje zelo perečega zakona o upravnih sporih. Izvolili so skupni pododbor in strokovno komisijo, ki naj v šestih mesecih pripravi osnutek zakona o upravnem postopku.

Štjak se odeva v cvetje

Ameriški gospodarstveniki so se danes sestali z gospodarstveniki jugoslovanskega gospodarstva. Predsednik ameriškega združenja industrijcev g. McChellan je ob tej priložnosti izjavil, da je osebnost stik najboljši način za seznanjenje gospodarstva obeh držav. Nanj in njegove tovaršile je globoko vplival napredek jugoslovanske industrije in vse, kar so videli v jugoslovanskih tovarnah.

M. Bajec

daljnje delo. Moški so bili že malo-
ne vsi zdoma, bodisi v italijan-
ski vojski, v partizanih ali v in-
ternacijah in, breme političnega
in organizacijskega dela je slo-
nelo pretežno na ženah. Po kon-
ferenci pa so žene še z večjim
elanom nadaljevale delo v odbo-
rih Osvobodilne fronte, v narod-
noosvobodilnih odborih, organizi-
rale so šole in učile otroke svo-
jeje jezika, opravljale so obve-
ševalno in kurirsko službo, so-
delovale v gospodarskih komisij-
ah, zbirale hrano za partizanske
enote, sanitetni material za bol-
nice itd. Zato je pomenila takrat-
na konferenca korak k še večje-
mu uspehu in splošnemu vklju-
čevanju primorskih žena v aktiv-
no delo.

plemih trgovinske izmenjave z Avstrijo

velja seveda reproducirata. Ob zaključku je bilo govora tudi o pisanju nekaterih avstrijskih listov, ki lažno poročajo o stanju v naši državi. Trgovinski delegat dr. Kraus je priznal, da imajo še mnogi ljudje v Avstriji napačno mnenje o Jugoslaviji, zlasti še glede varnosti tujcev. Temu bo najlaže odpomogli z razvojem turističnega prometa.

ZA ZDAJ NI BOJAZNI
da bi se meso podražilo

Tržna inšpekcija naj bi s pogostejšimi pregledi preverjala poštenost prodajalcev po mesnicah

Glede na govorico, da se bo te-
lečje meso v kratkem podražilo za 40
do 60 din pri kilogramu in da bo
tudi cena drugega n. pr. govejega,
narastala, smo se obrnili na oddelek
za meso »Slovenija živinoprometa« in
na podjetje »Mescioldek«, kjer se

nam zadržili, da so takšne vesti ne-
osnovane. »Roda«, pravijo pri »Slo-
venija živinoprometu«, podjetje ko-
maj zadržuje cene govejeja in prašič-
jeja mesa na dosedajni ravni, kar
dosežemo predvsem z višjimi cenami
za drobovino, ki je bila nekdanj dosti
cenejša od kvalitetnejših vrst mesa.
Vendar trenutno ni bojazni, da bi
cene mesa poskočile, kvečjemu, da bo
v kakih treh ali štirih tednih glede
na večjo ponudbo moč pometiti tele-
fonskega razgovora, ne pa fotografirati.

[illegible][illegible]

Sergej Berce

Čprav ta dan ni bilo niti početka niti hrane. Je divizion po mraku istega dne nadaljeval svoj pohod. Zjutraj 2. oktobra je dospel v vasi Paljovo. Četrta zaporedna noč brez spanja. Konji so komaj privlekli kozo orodje, pota so bila slaba, moštvo utrujeno in lačno... Ko smo nagled nakrmi in v napojili konje in je moštvo pojedlo nekaj toploga, se je že začel prvi letarski pohod. Našel je komandanta XIII. proletarske brigade in skupaj sta poljska najustrežnejše položaje za havbice in protiletalce. Preden je napočil dan, so bili vsi topovi in havbice na odredjenih položajih.

Točno ob 18 smo začeli. Opazovanje je bilo težko. Ob 21 je zahtevala XIII. proletarska prekinitev ognja, šli so v napad. Prenehali smo in pristihnili. Šlišali smo v daljavi strojniške puške, avtomate, bombe... Bili smo nemirni. Streljanje ni pozneje prenehalo, čutili smo, da proletarjem ne gre vse tako, kakor bi želeli. Zvedeli smo, da so v bližini naših dobili okrepitev, in so terli tanke in nekoliko avtomobilov vojske. Mi smo gledali... Bili smo pripravljeni... V napetih pričakanju smo sledili v temo, kjer so od časa do časa rakete vrh barv osvetile, zamrla polja okrog Plesivice. Ob 1.30 priteče kurir od 1. bataljona, da je pripravljen na boj. Zanimljivi elementi! - In že so granate pretrgale, vso vojsko ušine. Vsi so se s hujšim mojem prenehali. Krenili smo nazaj v Paljugo, ker jasna noč je bila prekrasna dan... Toda krassen tudi za sovražniškovo letalstvo.

Bila pravilna odločitev: navezovanje so se že pojavila so-
vražnikova izvidniška letala in krožila nad našimi položaji...
Iskali so nas vse dopolne. Seveda zaman...

Naslednji dan so se proletariji odločili za napad že podnevi.
Naprosili so nas, naj jih zaščitimo z enim havbičnim oddekom.
Izbrali smo dobrovoljce. Zajehali smo in ob 12.30 odšli proti
položajem... Nebo jasno, brez najmanjšega oblaka. V zraku
nemška letala. Kolovozna pot med njivami. Nikjer nobenega dre-
vja. Jahali smo hitro, popolnoma odprta mesta prešli v besnem
tolpu, a na položaj kar padli, v bipu bili pripravljeni in odprli
vsi sovražnik je bil presečen. Granate so zasule nemški
jahali. Nemci so bili prestrašeni in neredati arhiv in priljago, postalo im-
je prevarče. Žučeli so se poslati iz svojih saveznicov. Pro-
večer so nastopili proletariji in 5. oktobra 1943 ob 22.30 je bila
Plesivica osvobodena.

... Premagali smo začetek, obvladali tehniko modernega upravljanja s topniškimi ognjem, dokazali smo, da Titovi topničarji znajo tudi po artilerijasko.

Rasli smo, se izpopolnjevali ter razvijali topniško znanje in z granatami uničevali okupatorja in domaće izdajalce.

Tako so govorili naši topovi

(Ob desetletnici ustanovitve I. slovenske artilje rijske brigade)

Po kapitulaciji Italije, septembra leta 1943, je ostalo ob cestah na Dolenjskem in Notranjskem mnogo topov, havble, protitankovskih topčev itd., ki jih je pustila umikajoča se italijanska vojska. Zato je štab XV. divizije, ki je bil takrat v Novem mestu, takoj ukazal, naj se formira artiljerijska enota in se v najkrajšem času usposobi za borbo.

V Zabji vasi smo postavili začasno naš štab. Kmalu smo začeli sistematično delati. Zbirali smo topove in opremo po vsej Dolenjski in Notranjski. Po livadah smo lovili sestradane konje in mulce. Zbirali smo municijo, vžigalnike, sedla, uzde...

Iz brigad so prihajali borci, ki so v bivši jugoslovanski vojski služili pri topništvu, prihajal je starešinski kader. Bilo je tudi precej na novo mobiliziranih.

Prva naša ptajta je bila v Trebnjem in na Brezi. Lepo življenje smo imeli tedaj. Ponoči smo stražili topove, čež dan vadili, stili in popravljali... Nekega dne je prišla vrsta tuđi na nas, pa...

Lotilo se nas je lahko vzmernje, nekam tesno nam je bilo pr srcu, ko se je I. divizion poslovil od Trebnjega in odšel proti žuženberku. To je bilo 28. septembra 1945.

Dne in dež. Ni padal premočno, ravno toliko, da smo bili v vseh urah mokri od glave do pete. Pomikali smo se proti Gorncem, Kozovcu, pri čem so bile polne kamenja. Glavna četa je bila prekopana. Hlaivice, topovi in komora so se potopili od mikalke naprej.

Pa smo vse premagali težave. Prebivalstvo, ki nas je srečavalo, je z obudovanjem gledalo artiljerijo, ki jim je prihajala na pomoč. Cez dan smo počivali, ker so bili precej aktivni nemški avioni. Toda vsi naslednji noč je bil divizion spet na pohodu. Sele proti Lutru smo se zaustavili v Novem selu. Komandant divizionja je oddel iskal položaje za napad na ustaško-nemško postojanko Stojdgrad. Z nami bosta sodelovala en bataljon Gubčeve in en bataljon XIII. proletarske brigade.

Ob 19.15 smo začeli. Padale so prve granate na Stojdrago. To so bili prvi strelj regularnega slovenskega partizanskega top-

nišтва. Danes lahko priznam, da prvih strelav sploh nisem videl. Sele veselo vpitje na opazovalnici me je predramilo in mi povedalo, da je priprava bila dobra. (Ko mi je pokojni Marok pokazal zadetke, sem uvidel, da je priprava bila odlična!) Ob 22.30 dne 30. septembra 1943 je bila Stojdraga v rokah Gubčevega bataliona.

Do takrat je bila Stojdraga napadena že štirikrat in vedno brez uspeha. To pot je bila naša po nekaj urah, in to brez vsakih žrtev na naši strani. Havnice so imele pri tem velik delež. Zaupanje v topništvo je naraslo.

Uspeh nam je dal početka. Ze čez dan smo našli položaje, s katerimi bi se lahko deljno ločili na aerodrom Cerklje, kjer je bato-
lozaj v odprini. Trupa Ju-Sti »stoku«. Na povratku smo odšli na tra-
položaj in odprini. Na aerodromu so bili samo zmagali. Sprva
smo bili sicer prepričani, da ne bo uspešno. Toda, ko smo se
strelji gasilni reflektorji, smo že vedeli, da je uspeh zagotov-
ljen. Čez približno dva meseca je to. Želje! (komandant XII. po-
lozarske brigade) javil, da smo na aerodromu uničili eno »stoku«
popolnoma, precej poskodovali dve. Vsa akcija je trajala od 2.50
v. v. do 3.15 v. v. Na aerodromu so bili dva divizion, ki se je zavrnil v
vasec Poklek. Kljub hitrosti se koloni ni pretičilo globlje pri-
na osvobodeno ozemlje.

Okrug vasi Poglek se je divizion razmestil za počitek. Sonce se ni pokazalo. Oblaki so bili zelo nizki, toda kmalu so se začeli dvigovati... Tedaj so prileтели avioni. Najprej je napadlo sedem letal. Neusmiljeno so bombardirali vasice, mitraljirali vseprek (liške). Vsi so se razbežali. Vsi so bili v skok dim se je vzdignil nad vasi. Goreča bruna so padala na živino. Na vasi so pomleli naših borec reševali otroke, žene, ranjence. Divizion je imel svoje prve ranjence, a tovariš Mežnar je padel...
Kasneje smo zvedeli, da so prebivalci Pogleka izdali ustašem naš premik in namero, da se v bližini vasi zaustavimo. Sovražnik se je dobro zahvalil izdajalcem. Zažgal jim je domove...
Kljub sovražnikovim premoči so se ta dan izkazali tovariši iz naših baterij. Vsi so streljali na sovratnik. Vsi so streljali avione in jim preprečevali napade iz majhne višine. Zadelo smo eno stitko, ki se je v planenih zrušila v dolino Krke. To je bil velik uspeh.

Ob obisku predsednika Tita v prijateljski Grčiji

Prispevek k miru v Evropi in ne le na Balkanu

Liberalni politični krogi v Bonnu in zahodnonemška »Die Welt« o doseženem sporazumu v Atenah

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Bonn, 4. junija

Zahodnonemški časnik »Die Welt« objavlja danes uvodnik, posvečen Jugoslaviji in mednarodnemu pomenu vojaške zveze med Grčijo, Turčijo in FLRJ, z naslovom »Tito«. Poleg uvodnika objavlja na prvi strani fotografijo tovariša Tita na banketu, ki ga je priredil maršal Papagos v počastitev jugoslovanskih gostov.

»Balkanska vojaška zveza«, poudarja »Die Welt«, »dopolnjuje obrambni sistem na najbolj občutljivem mestu«.

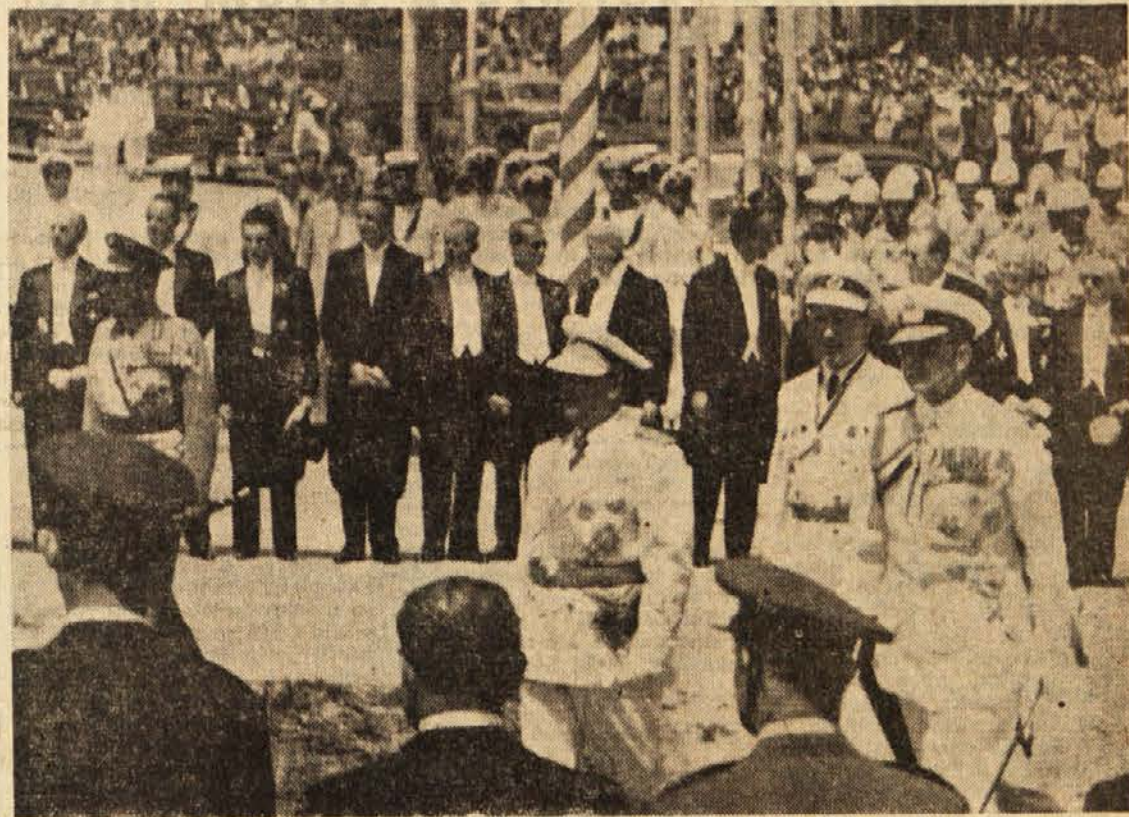
Razen uvodnika, posvečenega Jugoslaviji, objavlja »Die Welt« posebno poročilo iz Aten. V njem so zlasti poudarjene besede kralja Pavla in predsednika Tita, da je vojaška zveza »čuvar miru ne-le za tri sodelujoče države, marveč tudi za vso Evropo«. Časnik objavlja obvestilo, da je pričakovati razširitev jugoslovansko-grškega gospodarskega sodelovanja in da so jugoslovanski strokovnjaki v tem smislu že predložili v Atenah načrt.

Münchenski časnik »Süddeutsche Zeitung« objavlja na prvi strani tudi fotografijo predsednika Tita v spremstvu kralja Pavla.

Frankfurtska radijska postaja je danes objavila kot prvo vest v svoji oddaji poročilo iz Aten o popolni soglasnosti Grčije in Jugoslavije glede sklenitve vojaške zveze.

Radijska postaja je oddajala večji del izjave predsednika grške vlade Papagosa, ki jih je danes dal v Atenah. Kölnska, hamburška in münchenska radijska postaja pa so danes popoldne oddajale poročila iz Aten med vestmi o najpomembnejših mednarodnih političnih dogodkih.

V liberalnih političnih krogih v Bonnu z naklonjenostjo ugotavljajo, da je bila med grško-jugoslovanskimi razgovori dosežena popolna soglasnost o razširitvi balkanskega pakta v vojaško zvezo. Ta dogodek presoja kot veličanski prispevek k ohranitvi miru v Evropi in razvijanju načel mednarodnega sodelovanja na enakopravnem temelju. Ti krogi vidijo v vojaški zvezi in v soglasju, doseženem v Atenah, zmago nad nekaterimi

V pirejskem pristanišču je grški kralj predstavil predsedniku Titu grške državnike in politične osebnosti

Balkanska zveza bo vzpostavljena neodvisno od tržaškega vprašanja

piše tržaški demokratični tisk

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 4. junija. — Tržaški tisk obširno piše o obisku predsednika Tita v prijateljski Grčiji. Tudi danes vsi trije tržaški tiskovniki: »Primorski dnevnik«, »Independentistični« »Corriere di Trieste« in »Iredentistični« »Glor-

vzpostavili in da je treba spoštovati stališče Italije in najprej rešiti tržaško vprašanje, pa independentistični »Corriere di Trieste« poudarja, da bodo balkanska vojaška zveza vzpostavljena neodvisno od tržaškega vprašanja.

»Corriere di Trieste« in »Pri-

Predsednik Tito se v navzočnosti državnega tajnika Koče Popovića in našega poslanika Radoša Jovanovića rokuje z atenskim ...

nale di Trieste« pišejo, kako so maršala Tita sprejeli v Grčiji. Vtem ko iredentistični »Glor-nale di Trieste« še nadalje splet-kari proti balkanski zvezi, napo-vedujoč, da »le-te ne bodo hitro

Darilo krški občini

Atene, 4. jun. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je nakazal mestni občini na Krfu 40.000 drahem za socialne in človekoljubne namene. V imenu predsednika Tita bo to darilo izročil krški občini viceadmiral Josip Cerni, ko bo obiskal ta otok.

London pozdravlja krepitev balkanskih stikov

London, 4. jun. (Tanjug). »Pozdravljamo krepitev stikov med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo,« je izjavil danes uradni predstavnik Foreign Officea na tiskovni konferenci, odgovarjajoč na več vprašanj o atenskih razgovorih med jugoslovanskimi in grškimi državniki.

Predstavnik britanskega zunanjega ministrstva se ni hotel podrobneje izraziti o politiki svoje vlade glede podpisa vojaške zveze med tremi balkanskimi državami.

Pariz poroča

Pariz, 4. junija. (Tanjug.) Pariški časniki pišejo danes o veličastnem sprejemu Josipa Broza Tita v Grčiji in o večerajšnjih razgovorih med najvišjimi predstavniki Jugoslavije in Grčije. »France Tireur« poudarja v zvezi s tem večerajšnjo izjavo predstavnika grškega zunanjega ministrstva, da je zveza dejansko že sklenjena.

morski dnevnik« zlasti poudarja, da je bil že na prvih kratkih in prijateljskih razgovorih med predsednikom Titom in grškim ministrskim predsednikom Papagosom dosežen popoln sporazum. Časnik objavlja tudi sporočilo grške vlade, da bodo sporazum o balkanski vojaški zvezi podpisali konec junija ali v začetku julija.

M. P.

reakcionarnimi težnjami na Zahodu, katerih nosilci spričo svojih sebičnih in ozkosrčnih koristi niso sposobni, da bi sprevideli in spoštovali skupne koristi. »Zategadelj je,« poudarjajo ti krogi, »razumljivo, da gre reakcionarni katoliški tisk v Nemčiji molče mimo atenskih dogodkov.«

R. V.

Predsednik Tito polaga venec na grob Neznane vojaka

OBISK NA AKROPOLI

Povsod so množice Atenčanov pozdravljale jugoslovanskega predsednika

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 4. junija. Zarana smo zvedeli, da bo naš predsednik okrog desetih po tukajšnjem času obiskal Akropolo.

Pol ure prej smo prispeli po moderni avtomobilski cesti na vrh Akropole. V Atenah se je že razvedelo, da si bo predsednik Tito prišel ogledat Partenon. Z Akropole smo videli bele ulice, okrašene z našimi in grškimi zastavami, videli pa tudi, da so se množice Atenčanov zbrale, da bi še enkrat videle jugoslovanskega predsednika.

Pod antičnim Partenonom so se sebrali fotoreporterji, filmski snemalci in novinarji. Vsi so se ozirali proti vznožju, pričakujoč, kdaj se bo pojavil avtomobil z našim predsednikom. Grški prosvetni minister g. Gero Kostopulos je že prispel. Pred vhomom v Partenon je bil tudi direktor Akropole. Okrog devetih smo zagledali na avtomobilski cesti kolono avtomobilov, obkroženo z motociklisti. Tovariš Tito, veder, nasmejan, oblečen v civilno obleko, je stopil iz avtomobila. Rokoval se je z grškimi visokimi gosti in si začel ogledovati najpomembnejši spomenik bogate kulturne minulosti stare Grčije. K tovarišu Titu je pristopila stara Nena Papakonstantinu, uslužbenka tukajšnjega urada za informacije, ki je nekoč živela v Jugoslaviji. Sinoči so ji sporočili, da bo danes razkazala predsedniku Titu Partenon.

»Na razpolago sem vam,« je rekla tovarišu Titu.

In potem se je začel ogled teh veličastnih pričevanj o grški antični kulturi.

»Nekoč, je pripovedovala vodnica, je semkaj Zevs postal boga morja Pozejdon in boginja modrosti Ateno. Meščani so si morali izbrati zaščitnika: Pozejdona ali Ateno Partenos. Na tem kraju

sta se bila Atena in Pozejdon. Atena je zadržala svoje kopje in na tistem kraju je zrastle oljke. Kamor pa je udaril Pozejdon, je začela izvirati slana voda. Atenčani so zato za svojega zaščitnika izbrali Ateno Partenos, po kateri je ta veličasten spomenik tudi imenovan.

Stopamo mimo veličastnih spomenikov, izdelanih iz belega marmora.

Desetine fotoreporterjev snemajo.

Vodnik neutrudno pripoveduje stare čudovite legende o bogati minulosti tega najlepšega mesta v Sredozemlju.

Minula je ura. Tovariš Tito je moral iti dalje.

Kolona odhaja. In spet vidimo na atenskih ulicah mnogo mnogo rok, ki mahajo in pozdravljajo predsednika Tita. V. Popović

Atenski časniki so obširno poročali o prihodu predsednika Tita in objavili številne fotografije o sprejemu v Atenah

Atene pozdravljajo uspešen potek političnih dogodkov

Včerajšnji atenski časniki obširno pišejo o vtisu, ki ga je napravil predsednik Tito v Atenah

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

Atene, 4. junija. — V Atenah je že sinoči vzbudila veliko odobravanje vest iz grških virov, da politični razgovori z jugoslovanskimi in grškimi predstavniki dobro napredujejo. Predstavniki obeh držav se strinjajo v tem, da je treba skleniti zvezo in nadalje razvijati oblike sodelovanja med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo. S tem so, poudarjajo tu, dali jasen, nedvoumen odgovor tistim, ki so na razne načine skušali izpodkopavati sodelovanje med tremi državami.

Današnja izjava maršala Papagosa jugoslovanskim novinarjem je e vesti potrdila. Novica o izjavi maršala Papagosa se je v Atenah zelo hitro razvedela. Atenska javnost je pozdravila ta sklep z odobravanjem in navdušenjem.

Davišnji atenski časniki obširno komentirajo ta dogodek. Vlačni časnik »Kathimerini« piše v zvezi s tem: »Uresničile so se večerajšnje vesti, ki so predvidevale popolni sporazum na grško-jugoslovanskih razgovorih o sklenitvi trojne balkanske zveze. Preobrazbo trojnega balkanskega sporazuma v zvezo so oredili včeraj na velikem posvetovanju v zunanjem ministrstvu kot neogibno. Konceptije so bile skupne in obe strani sta jih sprejeli.«

Opisujoč podrobnosti o večerajšnjih razgovorih časnik nadaljuje. »Predsednik grške vlade Papagos je podal obširen referat o mednarodnem položaju in o mestu, ki ga ima v njem trojno sodelovanje. Prav tako je govoril o razvoju odnosov med tremi državami v petnajstih mesecih po podpisu ankerskega sporazuma. Maršal Papagos se je zlasti pomudil pri vprašanju organizacije skupne obrambe in zaključil svoje izvajanje z vrsto ugotovitev, vzbujajoč vtis, da je dozorela potreba po sklenitvi balkanske zveze. Maršal Papagos je jasno določil mesto zveze tako glede atlantskega pakta kakor tudi glede EOS.«

Davišnji atenski časniki tudi obširno pišejo o vtisu, ki ga je napravil predsednik Tito v Atenah.

Časnik »Eleftherija« piše: »Na nas je napravila vtis njegova preprostost. Nič pompoznega ni v njegovem vedenju, hoji in stikih z ljudmi, prav tako pa tudi ne ničesar, kar ne bi pristajalo poglavarju države. Njegov vtis rodov i. njihov boj so vtisnili svoj pečat na obrazu moža, izvirajočega iz kmečke družine na Hrvaškem, ki je postal delavec, revolucionar, vojskovodja in naposled voditelj svoje države. Leča fotoaparata to težko ujame. Človeškemu očesu pa to ne more uiti.« V. Popović

AZIJSKA KONFERENCA V ZENEVI

Za torek napovedujejo spremembe

Molotov je zahteval, naj bi bila prihodnja seja o Indokini javna — Bidault bo v torek govoril pred pariškim parlamentom

Od posebnega dopisnika »Borbe«

Zeneva, 4. junija. Optimisti, ki jih je v Zenevi vse manj, kar se tiče zaključka ženevske konference, pričakujejo uspeh na torkovi seji. Za prihodnji torek so namreč — kakor so nočjo uradno sporočili — napovedali plenarno seja o vzpostavitvi mira v Indokini.

Sodiijo, da je Molotov predlagal javno seja, da bi iznesel nove predloge, ki jih je menda prinesel iz Moskve. Istega dne bo šef francoske delegacije Bidault govoril pred pariškim parlamentom, ki je precej nerazpoložen do politike francoske vlade v Indokini. Da je Molotov izbral prav torek za javno seja in za svoj »veliki govor«, si razlagajo v Zenevi z željo, da bi SZ z morebitnimi novimi predlogi vplivala na francosko vlado. Pričakujejo namreč, da bo Molotov predložil nove koncesije, ki jih francoska delegacija v Zenevi ne bi mogla odbiti in ki bi jih morala upoštevati francoska vojaška delegacija pri razgovorih v Washingtonu.

Mnogi pa dvomijo, da bi mogli novi sovjetski predlogi temeljito spremeniti razvoj ženevske konference. Računajo namreč s tem, da sovjetska delegacija računa s časom in ne s tiskom.

Sestanek Menderes-Dulles

Washington, 5. jun. (AFP). — Predsednik turške vlade Adnan Menderes se je danes sestal z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom. Po sestanku, ki je trajal 45 minut, ni hotel Menderes ničesar izjaviti predstavnikom tiska.

Francosko-nemški sporazum o Posarju

Bonn, 3. junija (Tanjug). — Iz dobro obveščenih krogov je prišla vest, da so se francosko-nemški predstavniki sporazumeli v Strasbourgu, da bo evropski statut Posarja začel dokončno veljati šele, ko bo ustanovljena evropska politična skupnost.

Razen tega so sklenili, naj sporazum o Posarju dobí evropski značaj, izognili pa so se, da bi to rešitev označili bodisi kot začasno, bodisi kot dokončno.

Prav tako so se sporazumeli, da bo Zahodna Nemčija na pogajanjih o sklenitvi mirovne pogodbe podprla evropsko rešitev posarskega vprašanja v tem, ko bo postopoma dobila pravico, da sodeluje v posarskem gospodarstvu, in sicer v skladu z natpredkom gospodarske integracije.

Pred X. zasedanjem Donavske komisije

Beograd, 4. junija (Tanjug). — Davi je odpotovala v Budimpešto jugoslovanska delegacija na X. zasedanje Donavske komisije, ki se bo začelo 8. junija. Delegacijo vodi polnomočni minister Dragoje Djurić. Na minulem zasedanju komisije je bil Djurić izvoljen za tajnika Donavske komisije.

Na zasedanju bo komisija obravnavala poročilo direktorja komisije o izpolnitvi delovnega načrta za 1954 in razpravljala o osebnju upravnega aparata komisije ter o izpolnitvi proračuna za 1953. Predstavniki včlanjenih držav bodo na zasedanju poročali o ureditvi plovnih poti na Donavi. Na koncu bo komisija sestavila orientacijski dnevni red prihodnjega zasedanja.

Kongres Saragatove socialno demokratske stranke

Rim, 4. junija (Tanjug). — V nedeljo se bo začel v Rimu kongres Saragatove socialno demokratske stranke, ki se ga bodo udeležili tudi nekateri predstavniki tujih socialno demokratskih strank.

Sporočilo

Državnega tajništva za zunanje zadeve FLRJ

Beograd, 4. junija (Tanjug). — Državno tajništvo za zunanje zadeve je danes zanimalo kot ne točne vesti tujih agencij, češ da je bila v belgijskem transportnem letalu, ki ga je večer napadlo neko lovsko letalo, jugoslovanska diplomatska pošta.

Oddelek za informacije pri državnem tajništvu je danes tudi sporočil, da jugoslovanski obmejni organi niso zaznavali preleta omenjenega belgijskega letala skozi jugoslovanski zračni prostor. V istem poročilu pa je rečeno, da je bil prihod belgijskega letala najavljen kot običajno. Potemtakem se ta izgovor ni pripetil v jugoslovanskem zračnem prostoru.

poleg Indije, Pakistana in Svedske (ali Švice) še Poljska ali CSR.

Na seji so govorili tudi o Patet Laou in Kmeru.

Poleg Edena je danes odpotoval v London tudi indijski predstavnik Krišna Menon, ki se bo baje vrnil v Zenevo sredi prihodnjega tedna.

Jutrišnji dan je posvečen Koreji. Pričakujejo, da se bodo oglašile vzhodne delegacije, ki se na zadnji korejski seji niso priglasi k besedi.

V. Teslić

Zeneva, 4. junija. (Tanjug). — Delegacije šestnajstih držav, ki so sodelovale v korejski vojni na strani OZN, so sprejele danes zahtevo predstavnika Severne Koreje, naj bi jutri po desetdnevem premoru imeli še eno plenarno seja o korejskem vprašanju.

To je edini sklep, ki so ga predstavniki šestnajstih držav sprejeli na dopoldanski tajni seji v Palači narodov, skušajoč zaman določiti enotno stališče glede nadaljnje debate o Koreji.

PISMO IZ KAIRA

»Neutralizacija neutralizma Arabske lige«

V Kairu sodijo, da je neuspehu Dullesove misije v državah Srednjega vzhoda sledila sedanja politika ZDA

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Kairo, maja. — V arabskem svetu, zlasti v Egiptu, sodijo, da je moč sedanjo politiko ZDA nasproti Arabski ligi na kratko označiti takole: neutralizirati resolucijo Arabske lige o nevtralnosti njenih članov glede spora med Vzhodom in Zahodom.

Takšno politiko Arabske lige je čutili že od 1951., ko so arabske države zavrnile predlog zahodnih velesil o vzpostavitvi obrambnega sistema na Srednjem vzhodu.

Skušajoč izkoristiti nasprotja med Vzhodom in Zahodom so hoteli arabski državniki s približevanjem Sovjetski zvezi in z geslom o nevtralizmu pritisniti na ZDA, da bi tako dosegli ureditev suškega problema. Ta politika ni bila tako učinkovita, kot so sprva mislili.

Gre namreč za to, da so egiptovski državniki bili prisiljeni priznati, da je nemogoče govoriti o nekakšni nevtralnosti Egiptu v okviru svetovnega spopada, ker je jasno, da bodo v Egipt prišli tisti, katerih koristi so najtesneje povezane s Suezom, to se pravi Anglija in zahodne velesile. Potemtakem je nesmiselno govoriti o nekakšnem nevtralizmu v egiptovskem zunanji politiki, temveč lahko govorimo o želji Kaira, da bi prek gesel pospešil ureditev vprašanja Suez.

V Kairu sodijo, da je neuspehu Dullesove misije v državah Srednjega vzhoda sledila sedanja politika ZDA, izražena z besedami »neutralizacija neutralizma Arabske lige« in da so Amerikanci sklenili, da Arabce ne bodo več prosili, naj sodelujejo z njimi. Seveda se pa niso odrekli arabskemu svetu in arabskim državam, temveč zdaj iščejo podporo pri posameznih državah, katerim dajejo v zamenjavo gmohtno in vojaško pomoč. V tej luči je treba presojati zblizanja Iraka in ZDA kakor tudi akcijo Pakistana, da bi okreplil svoj vpliv v muslimanskem svetu.

Nedavno je Egipt nenadoma in nepričakovano obiskal pakistanski zunanji minister Zafrulah Kan, obiskal je Nagiba, Naserja, zunanjega ministra Fawzija, veleposlanika in poslanike vseh arabskih držav v Kairu, kakor tudi predstavnike Britanije in ZDA. Ta obisk je sprožil številne komentarje.

Tu sodijo, da je skušal Zafrulah Kan predvsem razpršiti staro nezaupanje in nove dvome Egiptčanov glede Pakistana in njegove politike.

V komentarju o bivanju Zafrulah Kana v Kairu je časnik »Al Akbar« poudaril, da je treba pričakovati, da je Zafrulah Kan egiptovskim voditeljem zatrdil, da pakistanska politika ne bo nikdar v nasprotju z interesi arabskih držav in da bo Karači še nadalje podpiral Egipt v zvezi z vprašanjem Suez.

Nekateri opazovalci pripisujejo obisku senatorja McCartyja, da je smiselno dovolj izjavil, da je zbral malo dovolj podpisov za odklone senatorja, da bi vendarle njegov akcijski slabo kaže. Zbral je okrog 373 tisoč podpisov. Po zakonih države Wisconsin, kjer so McCartyja izvolili, pa je za podpis treba zbrati okrog 404.000 podpisov. Gosu bi moral zbrati potrebno število podpisov najkasneje do jutri popoldne.

AVSTRILIJA

O napadu letala tipa »Mig 15« na belgijsko prevozno letalo

Dunaj, 4. jun. (Tanjug). — Doslej še niso objavili nobenega uradnega poročila o poteku preiskave, ki jo vodi britanska vojaška policija v zvezi z včeršnjim napadom nekega lovskega letala tipa »Mig 15« na belgijsko prevozno letalo. Toda iz zanesljivih virov je prišla vest, da so tri izstreljeni strelje avsti, izmed katerih je eden zadel krilo, ostali pa so ranili dva in ubili enega člana posadke. Vsi prizadezi so Belgije, medtem ko je neposredovani drugi pilot britanski državljani, kateremu se je posrečilo rešiti letalo in pristati na letališču pri Gradcu.

Šef jugoslovanskega Urada za zvezo v Gradcu Slobodan Krstić je izrazil sožalje belgijskemu veleposlaniku na Dunaju in položil venec na krsto padlega letala.

VELIKA BRITANIJA

Eden bo poročal o ženevski konferenci

London, 4. jun. (Tanjug). — V Foreign Office so uradno potrdili vest, da bo britanski zunanji minister Eden prispej drevi iz Zeneve v London, kjer se bo mudil nekaj dni. Predsednik Churchill je sklenil za jutri dopolnilo svojega, na kateri bo Eden obirno poročal o ženevski konferenci.

Pismo iz ZDA

Družbena bitka

Pristaši in nasprotniki javne uprave hidroenergetskega sistema v državi Tennessee

(Od posebnega dopisnika »Borbe«)

New York, maja. — Predsednik Eisenhower ni hotel podaljšati pogodbe predsedniku upravnega telesa doline Tennessee, tako imenovani TVA (Tennessee Valley Administration) Gordonu Clappu. Po 21 letih v službi tega velikansega hidroenergetskega državnega kompleksa so Clappa odstranili z vodilnega mesta podjetja, ki mu je posvetil svojo spretnost in silo.

Ukrepi predsednika ZDA ni utemeljen z nobenimi osebnimi momentmi. Predsednik Eisenhower je celo človek, ki se ogiblje problemom takšne vrste in ki je v mnogih podobnih vprašanjih naklonjen kompromisni ureditvi. In vendar je sklenil odstaviti Clappa. Razlogi za ta ukrep segajo daleč v mejo vprašanja človeških usode.

V Tennessee so trčila skupaj načela upravljanja javnih podjetij s koristmi privatnega kapitala, Republikańska stranka, na katere listi je predsednik Eisenhower zmagal na volitvah leta 1952, meni, da je dolina reke Tennessee zgrajena na socialističnih načelih, proti katerim se stranka bori. Demokrati, ki so v Rooseveltovih

časih vzpostavili sistem elektrarn pod državno upravo, vidijo v TVA otipljiv dokaz za pravilnost new deala in svoje gospodarske politike.

Predsednik uprave TVA Clapp je odkrito govoril, da se ne strinja z uradnimi nazori vladne stranke. Do končnega obračuna je prišlo v zvezi z vprašanjem, kdo bo preskrboval z električnim tokom dve novi instalaciji Komisije za atomsko energijo, ki ju grade v Tennessee. Privatne tvrdice menijo, da so s tem, da so demokrati izgubili oblast, minili tudi časi TVA »socializma«. Zato zahtevajo, naj bi TVA izročili v privatne roke in dovolili privatnim kapitalistom, da bi zgradili lastne elektrarne za pogon atomskih naprav.

Zadeva pa niti za vlado ni tako preprosta. Pokazalo se je namreč, da je javno omrežje hidrocentral bolj rentabilno in cenejše od privatnega. Če bi n. pr. pogodbo za pogon atomskih tovarn sklenili s privatniki, bi morala država plačati za tok dvakrat več, kakor če bi sklenila pogodbo z upravo TVA. Letna izguba v proračunu ZDA bi znašala približno 5 milijonov dolarjev. Clapp je

zahteval od vlade, naj odobri kredit v znesku 85 milijonov dolarjev za zgraditev dodatnih elektrarn, ki bi preskrbovale atomske naprave z električno energijo. Vlada je to zahtevo odklonila. Demokratična predstavnika senator Kiffer in poslanec Patman sta poudarila, da bi se te investicije v 17 letih popolnoma amortizirale, če upoštevamo samo to, koliko bi država izgubila, če bi sklenila pogodbo s privatniki.

Za zdaj se je spor ustavil na tem. Vse kaže, da se tudi vlada ne more tako lahko odločiti, da bi plačala za električno energijo na leto 5 milijonov dolarjev več kakor bi plačala, če bi sklenila pogodbo s TVA. Da pa bi ubrala načelo, za katero se zavzema vodstvo stranke, je vlada simbolično odstranila predsednika TVA in zagovornika ideje javnega omrežja hidrocentral, Gordona Clappa.

Demokrati in liberalna opozicija povzemata in poudarjata iz tega spora dva osnovna sklepa: prvič, pokazalo se je, da je sistem javnih elektrarn boljši od privatnega. TVA je postala simbol gospodarske poti, ki bi jo bilo treba ubrati, da bi se ognili kaosu v gospodarstvu in ustvarili boljše perspektive za vse ameriško gospodarstvo. Drugič, republikanska stranka neposredno nasprotuje gospodarskim koristim dežele, ko skuša na mesto prejšnjega voditelja podjetja postaviti drugega, ki bi imel po mnenju demokratov predvsem nalogo dvigniti sedanje nizke obroke električne energije TVA in jih tako približati privatnim cenam. V tem primeru bi lahko nasprotniki TVA načrt kompromisni in dokazali, da ni nič boljši od privatnega. Potem bi bilo po mnenju predstavnikov opozicije lahko razglasi, da gre za boj med »demokratsko« privatno pobudo in »socialističnim« sektorjem, kakršen je TVA.

V državi Tennessee, ki je najotipljiveje čutila napredek od ustanovitve TVA, je vse od odstranitve Clappa prebivalstvo zelo razburilo. Predstavniki 43 mest so poslali Beli hiši spomenico s podpismi 65.000 prebivalcev, ki zahtevajo, naj Clapp ostane na svojem mestu. Spomenica je tehtala 11 kg, kakor piše »New York Post«, pa v Beli hiši ni imela nobene teže.

TVA še zmeraj deluje kot primer, da gospodarska nujnost vodi iz stanja »zacepljenosti in partikularizma v bolj razvit sistem urejanja in javne lastnine velikih podjetij. Zagovorniki projekta so prepričani, da bo preživel tudi sedanjo krizo. Jaka Levi

PRED OTVORITVIJO TRŽASKEGA VELESEJMA

Veliko zanimanje za jugoslovanske proizvode

Vrednosti, v okviru katere bi lahko na velesejmu sklenili kupčije med tržaškimi in jugoslovanskimi gospodarstveniki, še niso odobrili

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 4. junija. — Udeležbo na letošnjem tržaškem velesejmu, ki

se bo začel 17. junija, je napovedalo okoli sto jugoslovanskih podjetij, in sicer z znatno bogatejšo izbiro kot prejšnja leta. Nekatera jugoslovanska podjetja bodo prvokrat razstavljala v Trstu. Tržaški gospodarski krogi se zelo zanimajo za jugoslovanske proizvode, zakaj Trst potrebuje marsikaj, s čimer razpolaga njegovo zaledje, česar pa spriču omejitve in ovir v blagovni izmenjavi tržaško gospodarstvo ne more nabaviti, temveč mora vse te izdelke uvažati iz Italije in drugih držav po mnogo višjih cenah.

Toda kot prejšnja leta tudi tokrat italijanski iredentisti, ki imajo važne funkcije v anglo-ameriški vojaški upravi, zlasti v njenem gospodarskem aparatu, preprečujejo gospodarsko sodelovanje med jugoslovanskimi in tržaškimi gospodarstveniki. Kontrakti trgov, za katere je Jugoslavija prošla, to se pravi vrednost, v okviru katere bi lahko na velesejmu sklenili kupčije med tržaškimi in jugoslovanskimi gospodarstveniki, še niso odobrili. M. P.

Novi načelnik francoskega generalštaba

Pariz, 4. junija (AFP). Uradno so sporočili, da je francoska vlada imenovala armijskega generala Augusta Guillaumeja za načelnika generalštaba francoskih oboroženih sil in predsednika odbora načelnikov generalštabov.

Zavzel je položaj generala Elyja, ki so ga določili za novega vrhovnega poveljnika francoskih sil v Indokini.

EVROPSKO PRVENSTVO ZENSK V KOSARSTVU

Jugoslavija — Nemčija 69:14 (32:8)

Italija — Madžarska 52:50 (27:31)

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

Slovesen začetek
evropskega prvenstva žensk v košarki

V Beogradu se je večeraj popoldne slovesno začelo svetovno evropsko košarkarsko prvenstvo za ženske.

Deset reprezentanc, ki sodelujejo na IV. evropskem ženskem prvenstvu, je razvrščeno v tri skupine.

I. skupina: Madžarska, Italija, Francija, Avstrija, II. skupina: ZSSR, Jugoslavija, Zahodna Nemčija, III. skupina: CSR, Bolgarija, Danska.

V finalno tekmovalje so hosta uvrstili po dve najboljši reprezentanci iz vsake skupine.

SPORED

Sobota, 5. junija: ob 15: Madžarska — Avstrija, ob 17:30 Bolgarija — Danska, ob 19: Jugoslavija — ZSSR, ob 20:30 Italija — Francija, Nedelja, 6. junija: ob 15: ZSSR — Zah. Nemčija, ob 16:30 Italija — Avstrija, ob 18: CSR — Bolgarija, ob 19:30 Madžarska — Francija.

Finalno tekmovalje se bo začelo v ponedeljek 7. junija.

predsednik Košarkarske zveze Jugoslavije Danilo Knežević.

Prvenstvo je odprl s govorom generalni tajnik Mednarodne amaterske košarkarske federacije William Jones. Med drugim se je zahvalil Košarkarski zvezi in mestu Beogradu, ki sta organizirala to prvenstvo v rekordnem času. »Brez prizadevanja in vneme naših jugoslovanskih prijateljev,« je dejal g. Jones, »ne bi imeli letos evropskega ženskega prvenstva.« Slovesnemu začetku prvenstva je prisostvovalo kakih 8000 gledalcev. Številni ljubiteljski košarkar-dalcev. Številni ljubiteljski košarkar-dalcev.

Sarajevo sparing partner
švicarske reprezentance

Zeneva, 4. junija — Nogometno moštvo »Sarajevo«, ki je na turneji po zahodni Evropi, bo imelo v soboto trening tekmo s švicarsko reprezentanco. Tekma bo v Chaud Fondu, mestu istoimenskega letovišnega prava Svica. »Sarajevo« se bo pomerilo z A reprezentanco, francosko moštvo »Sochaux« pa z B reprezentanco.

Drž. reprezentanca:
reprezentanca Ljubljane

Jutri bo na štadionu Železnikarja ob 17. uri nogometna tekma med državno reprezentanco Jugoslavije in reprezentanco mesta Ljubljane. V reprezentanci Ljubljane bodo igrali nekateri člani Odreda. Ob 15.15 pa se bosta v predtekmični pomenilki reprezentanci PTT Svica: Jugoslavija.

skega športa niso mogli dobiti vstopnic.

CSR : Danska 76:19 (36:7)

Beograd, 4. junija. — Na prvi tekmi evropskega košarkarskega prvenstva za ženske, ki so jo odigrali še pred slovesno otvoritvijo prvenstva, so Čehinje visoko premagale neizkušeno in tehnično zelo šibko ekipo Danske s 76:19 (36:7).

Cehinje so dobro zaigrale. Videti je, da je to tehnično zrela reprezentanca. Članice danske reprezentance so pokazale samo borbenost. Slabo so streljale na koš, razen tega pa imajo zelo slabo kondicijo, tako da so pred koncem tekme popolnoma popustile.

Jutri se začne tekmovalne
I. in II. zvezne atletske lige

V Ljubljani dva dvoboja: Odred — Dinamo (moški) in Odred — Mladost (ženske)

Jutri se bo začelo I. kolo atletske zvezne lige. Pomerile se bodo naslednje moške ekipe: V Ljubljani: Odred — Dinamo, v Celju: Kladivar — Mladost, v Novem Sadu: Vojvodina — Partizan, v Suloitici: Spartak — Crvena zvezda, pri ženskah pa v Zagrebu: Dinamo — Crvena zvezda, v Ljubljani: Odred — Mladost, v Varazdinu pa Varazdin — Kladivar.

Letos ne bodo točkvali uspeh tekmovalcev po rezultatih, temveč po mestih: 5-3-2-1 oz. 5-2 pri štafeti. Zaradi novega ocenjevanja bodo borbe nedvomno za vsako mesto mnogo bolj ogorčene, saj bodo točke odločilne za končni vrstni red. V zahodni skupini je v I. kolu lanskotletni prvak Crvena zvezda sigurno favorit in bo bržkone zmagala z velikim naskokom. Isto lahko rečemo za Partizan. Dvoboji v zahodni skupini pa bodo precej izenačeni.

I. okrajni zlet TVD Partizan

LJUBLJANE IN OKOLICE

V Kamniku je slavnostno razpeloženo. Povsod je opaziti, da je mesto pripravljeno na velik dogodek. Ta dogodek bo jutrišnji nastop telesnovozgojnih organizacij Partizan Ljubljane in okolice.

Teden dni so Kamničani zavijali rokavov pripravljali, da bodo številni gostje kar najbolj zadovoljni. Kamniški štadion v Mekinjah je ves prenovljen. Zadnje dni so delavci in člani Partizana nasuli in utrdili atletsko stezo okoli štadiona, uredili dohode in postavili tribune.

Za veliki nastop društev Ljubljane in okolice v Kamniku je veliko zanimanje po vsej Sloveniji. Nekateri menijo, da bo to pravzaprav generalna pred veliki republikanski zletom v Ljubljani. Kamničani so

posebno počašeni, da je ta zadnja priprava v njihovem mestu.

Zato so se potrudili, da bodo kar najbolj pripravljeni sprejeti številne goste. Ob tej priložnosti se bodo kamniški telovadci spominjali tudi 50-letnice ustanovitve telovadnega društva Sokola, pri katerem je telovadil tudi maršal Tito, ko je delal v Kamniku.

50 let telovadnega
društva na Jesenicah

Danes in jutri bodo na Jesenicah praznovali 50. obletnico ustanovitve prvega telovadnega društva. V počastitev tega jubileja bo jutri na Jesenicah velik nastop telesnovozgojnih organizacij vsega radovljanskega okraja. Nastopili bodo tudi dijaki gimnazij okraja. To bo prvi okrajni nastop po osvoboditvi. Sodelovalo bo kakih 1200 telovadcev. Razen nastopa pa bodo imeli na Jesenicah še več drugih prireditev. Drevi bo v domu Partizana slavnostna akademija, jutri popoldne bo razvili prapor TVD Partizan, ob 11. dopoldne bo mimohod vseh sodelu-

jočih telovadcev, ob 3 popoldne pa bo javni nastop na igrišču pod Mokajlo.

OKRAJNI ZLET
TELOVADNIH DRUŠTEV
V VELENJU

Jutri bo v Velenju okrajni zlet telesnovozgojnih društev Partizan. Hkrati praznuje velenjsko društvo tudi 40-letnico delovanja. Telovadci bodo nastopili z zletnimi vajami, pomerili pa se bodo tudi orodni telovadci in atleti. Pionirji bodo nastopili v raznih igrah.

Okrajni zlet v Velenju so združili vse telovadce savinjske in saleške doline in dokazali, da se prebivalstvo šoštanjskega okraja vedno bolj ogreva za telesno vzgojo. V. S.

ODBOJKA

Zmaga in poraz »Kamnika«

Kamnik — Novi član zvezne odbojarske lige »Kamnik« je odigral te dni dve tekmi. Premagal je Zelenjarsko iz Ljubljane s 3:2, izgubil pa proti zagrebški Lokomotivi s 1:3.

PRED REPUBLIŠKIM ZLETOM TVD PARTIZAN

Iz Goriške bo nastopilo na zletu
kakih 1100 tekmovalcev

Telesnovozgojna društva na Goriškem se že od začetka marca maril-

gorških društev. Tekmovali bodo v vseh disciplinah: od prostih vaj in mnogobojja do najtežjih prvin na orodju. Menijo, da bodo največ uspeha dosegli tekmovalci iz Nove Gorice in Zalega hriba.

Največje zanimanje za zlet je med pionirji. Od vseh goriških društev so se za zlet posebno dobro pripravili v Zalem hribu in Novi Gorici. Iz teh krajev bo na zletu nastopilo 118 oz. 132 tekmovalcev. M. D.

SESTANEK
UPRAVNEGA ODBORA NZJ
Tasič in Prinčević
kaznovana

Beograd, 4. junija. — Večeraj se je začel redni sestanek upravnega odbora NZJ. Na njem je bilo 17 članov upravnega odbora ter predstavnik Zveze trenerjev Jugoslavije. Po razpravi so sprejele naslednja odločitev: Zatem je predsednik disciplinskega sodišča Branko Pešić poročal o delu tega organa NZJ. Disciplinsko sodišče je kaznovalo igralca Tasiča z 12, Prinčevića pa z desetimi meseci prepovedi igranja, in sicer zaradi dajanja netočnih podatkov na zaslišanju, neresenih izjav in oviranja preiskave. Razen tega je bil Hajduk kaznovan z dvema mesecema prepovedi igranja, ker ni igral prvenstvene tekme s Sarajevom. Med drugimi je bil kaznovan tudi Odred s 15.000 din globe, ker ni pravočasno poslal finančnega poročila NZJ.

Potem so žrebali dvojice za kvalifikacije v II. zvezno ligo. V kvalifikacijah bodo sodelovali republikanski prvaki. Ker prvaki še niso znani, so žrebali po republikah. Izžrebani so bili naslednji pari: prvak Makedonije — prvak Srbije, prvak Blii — prvak Hrvatske, prvak Slovenije — prvak Črne gore.

Streliška družina »Rajko Skopljek« Rožna dolina bo priredila jutri strelsko tekmovalje z različno puško. Tekmovalje bo od 8. do 20. ure. Zvečer bodo razdeljene nagrade najboljšim strelcem dneva.

vo pripravljajo na republikanski zlet TVD Partizan. Te naše največje športne prireditve se bo udeležilo kakih 1100 tekmovalcev iz dvanajstih

Nemški atleti spet
v Ljubljani

Jutri popoldne bodo na štadionu Odreda na dvoboju I. kola zvezne atletske lige nastopili izven konkurence tudi atletski študentski reprezentanti Aachena. Nastopili bo znani nemški srednjeprogas na 800 m Kiewe.

AKADEMSKI ŠPORTNI ODBOR

obvešča vsa športna društva klube in vse ostale interesente, ki želijo uporabljati igrišče za košarko in odbojko pod Cerkovnim gradom, naj vložijo pismeno prošnjo deset dni prej na naslov: Akademski športni odbor — uprava igrišča, Miklošičeva cesta 5a.

VSA AVTOPREVOZNIŠKA PODJETJA
IN MEHANIČNE DELAVNICE

obveščamo, da opravljamo vsa

popravila »Diesela« tlačilk in razpršilcev

Dela izvršujemo solidno, hitro in poceni.

»AVTO« — splošno avtoprevoznništvo — Kočevje

SLAB START NAŠIH KOLESARJEV V FRANCIJI

Louganeau, 4. jun. Nihče ni pričakoval, da se bodo vsi naši vozači v prvi etapi mednarodne kolesarske dirke »Po francoskih cestah« tako slabo plasirali. Petrovič je zasedel 70. mesto, Panič 71. Laković 85. Vidali 94. Ferne, zadnje, 102. mesto.

Razen tega je jugoslovanska ekipa danes nadaljevala vožnjo brez dveh svojih članov. Kuleski in Bulatović sta bili prvi žrtvi strahovito ostrega tempa. Kuleski je po okrog 100 km vožnje zaradi krčev v nogah

moral odstopiti. Bulatović je podlegel krizi malo kasneje.

Zmagovalec prve etape, v kateri so startali 104 vozači, je Thomas, ki je lani dosegel povsem povprečen uspeh na naši dirki »Po Hrvatski in Sloveniji«. Vozil je s hitrostjo 37,7 km na uro. V ekipnem plasmanu vodi reprezentanca Ouerigne v času 14:08:56. Naša ekipa pa je petnajsta, zadnja, toda njen čas ni veliko slabši — 14:26:19.

PROSLAVA 60-LETNICE
PEVKEGA DRUŠTVA
V LJUTOMERU

Kulturnoumetniško društvo »Ivan Kaučič« Ljutomer proslavi dne 5. in 6. junija 1954 v okviru 20-letnice »Ljudske pravice«

60-LETNICE
ustanovitve prvega slovenskega
pevskega društva v Ljutomeru

SPORED SVEČANE PROSLAVE

5. junija: Ob 20. uri: Ivan Cankar: Kralj na Betajnovi, drama v treh dejanjih. Režija Peter Malec. Ob 22. uri: Velik ognjemet.

6. junija: Od 5. do 6. ure budnica godbe na pihala.

Ob pol 8. uri položitev vencev na grobove kulturnih delavcev.

Sprejem gostov. Sprejem gostov.

Ob 11. uri promena koncert godb na pihala.

Ob 13. uri odkritje spominske plošče na Domu kulture.

Pozdrav in razvite družbenega prapora.

Podelitev diplom in priznanj najstarejšim sodelavcem pevskega zbora.

Nastop združenih pevskih zborov Ljutomerskega in soboškega okraja ob spremeljavi godbe na pihala.

Nastop folklornih skupin.

Ob 16. uri: Ivan Cankar: Kralj na Betajnovi — ponovitev.

Po proslavi VELIKO LJUDSKO VESELJE na letnem telovadišču TD Partizan za Titovim domom.

KAJ BO V NEDELJO, 6. JUNIJA, OB 17. URI
V MARIBORU?

— Zrebanje I. loterije Počitniške zveze Slovenije.

KOLIKO VELJA SREČKA? — Samo 50 dinarjev.

KOLIKO ZNAŠAJO DOBITKI? — Skupaj 6.000.000 dinarjev. Izžrebana bo vsaka 3. srečka.

KJE BOMO KUPILI SREČKE? — Na vseh srednjih in srednje-strokovnih šolah v Sloveniji ter pri prodajalcih srečk Jugoslovanske loterije v Ljubljani in Mariboru.

TRIJE
tovarishi

E. M. REMARQUE

ROMAN 90

Dal sem mu jo. »Dobro, da si prišel, Otto.« Globoko je vdihaval tobačni dim. »Misliš sem, da bo bolje tako.«

»Zelo hitro si vozil.«

»Je še kar šlo. Samo del ceste je bil v megli.«

Sedela sva skupaj na klopi in čakala. »Ali misliš, da bo ostala živa?« sem vprašal.

»Seveda. Ena krvavitev ni nevarna.«

»Nikoli mi ni o tem ničesar povedala.«

Otto ni dvignil pogleda. »Daj mi še eno cigareto,« je dejal, »pozabil sem vzeti svoje na pot.«

»Mora ostati živa,« sem rekel, »sicer bo vsega konec.«

Profesor je prišel iz sobe. Vstal sem. »Vrag naj me vzame, če se bom še kdaj peljal z vami,« je rekel obrnjen h Köstru.

»Oprostite,« je dejal Köster, »to je žena mojega prijatelja.«

»Tako?« je dejal Jaffe in me pogledal.

»Ali bo ostala živa?« sem vprašal.

Pazljivo me je motril. Odvrnil sem pogled. »Mar mislite, da bi stal tako dolgo tu pri vas, če ne bi vedel, da bo to prebolela?« je dejal.

Stisnil sem zobe. Stisnil sem pesti. Jokal sem. »Oprostite,« sem rekel, »to gre nekoliko prehitro.«

»Kaj takšnega nikoli ne gre dovolj hitro,« je menil Jaffe in se nasmehnil.

»Ne zameri mi, Otto,« sem dejal, »da se cmerim.«

Prijel me je za rame, me obrnil in porinil proti vratom. »Kar vstopi. Če profesor dovoli.«

»Sem že pripravljen,« sem rekel, »ali smem vstopiti?«

»Da, samo govoriti ne smete,« je odgovoril Jaffe, »in pri njej smete ostati samo trenutek. Razburjati se ne sme.«

Videl sem samo plavajoči svetlobni pramen v vodi. Svetloba se je zibala, lesketala. Nisem si upal obrisati oči, da ne bi Pat mislila, da sem jokal, ker je njeno življenje v nevarnosti. Poskusil sem prinesiti v sobo samo smehljaj. Potem pa sem se naglo obrnil.

»Ali je bilo prav, da ste prišli?« je vprašal Köster.

»Da,« je odgovoril Jaffe, »bolje je bilo tako.«

»Jutri zjutraj vas lahko odpeljem nazaj.«

»Rajši ne,« je dejal Jaffe.

»Saj bom vozil pametno.«

»Ostati hočem še en dan in zadevo opazovati. Ali je vaša postelja prosta?« me je vprašal. Priklimal sem.

»Dobro, torej prenočim tu. Ali lahko dobite prenočišče v vasi?«

»Da. Ali naj vam priskrbim zobno ščetko in pižamo.«

»Ni treba. Vse imam s seboj. Na takšne primere sem zmeraj pripravljen. Na dirke pa seveda ne.«

»Oprostite,« je dejal Köster, »lahko si mislim, da se jezite.«

»Saj se ne,« je odgovoril Jaffe.

»Če ne, mi je pa žal, da vam nisem kar takoj povedal resnice.«

Jaffe se je zasmeljal. »O zdravnikih imate slabo mnenje. Zdaj pa lahko mirno greste. Jaz ostanem tu.«

Hitro sem prinesel nekaj stvari za Köstra in zase. Odšla sva v vas. »Si truden?« sem ga vprašal.

»Ne,« je odgovoril, »med potjo bova še kje malo posedela.«

Čez dobro uro sem postal nemiren. »Če ostane profesor tu, je zadeva zelo nevarna, Köster,« sem dejal. »Zakaj bi se sicer odločil za to...«

»Meni pa se zdi, da je ostal iz previdnosti,« je odgovoril Köster. »Profesor ima Pat zelo rad. To mi je pripovedoval, ko sva se peljala sem. Zdravil je že njeno mater...«

»Ali je tudi njena mati...?«

»Ničesar ne vem,« je dejal Köster hitro, »lahko je bilo tudi kaj drugega. Ali greva spat?«

»Kar mirno pojd, Otto. Jaz pa bi rad še enkrat — samo tako od daleč...«

»Prav. S teboj pojdem.«

»Nekaj bi ti rad povedal, Otto. Zelo rad spim zunaj zdaj, ko je tako toplo. Ne pusti se motiti. Zadnje čase sem to že večkrat storil.«

»Zunaj je vendar mokro.«

»To me nič ne moti. Karlovo streho dvignem in sedem vanj.«

»Dobro. Tudi jaz bi rad enkrat spal zunaj.«

Opazil sem, da se ga ne bom odkrižal. Vzela sva nekaj odevi in blazinic in se vrnili h Karlu. Odpela sva jermena in potisnila prednje sedeže nazaj. Tako sva lahko za silo ležala. »Bolje kakor čisto na bojišču,« je menil Köster.

DNEVNE NOVICE

Uprava za ceste LRS sporoča: Zaradi rekonstrukcije bo cesta I. reda št. 10 v odseku Logatec-Planina zaprta za ves promet, v odseku Vrhniko-Logatec pa bo dopusten enosmeren promet. Od ponedeljka, dne 7. junija dalje pa do preklica bo ves promet v tem odseku takle: a) v smeri Vrhniko-Planina po glavni cesti od Vrhniko do Logatec, od tu pa po obvoznici cesti skozi vas Laze do Planine; b) v smeri Planina-Vrhniko pa od Planine po obvoznici cesti skozi vas Laze do Logatec in od tu dalje po cesti Logatec-Stampetov most do Vrhniko. — Priporočamo previdno vožnjo!

Umetniško vodstvo na razstavi kiparke Bratuz-Furlan Vladimir bo imel dr. Emilijan Cevo v nedeljo ob 11 v Mali galeriji na Titovi cesti.

MOTOX — sredstvo proti moljem zahteva povod, ker le če bo uporabljen MOTOX, boš za svojo obliko brez skrbi!

ŠOLSTVO

Industrijska šola kemične stroke v Rusah sprejema prijave za vpis v 1. letnik šolskega leta 1954-55 do dne 19. junija t. l. Prošnji za vpis, kolokvijani s 30 din, in treba priložiti šolsko spričevalo 4. razr. gimnazije, rojstni list, zdravniško spričevalo o sposobnosti za kemično službo, premoženjski izkaz in kratak življenjski pis. Sprejemni izpit iz matematike bo v pričetku meseca septembra, o točnem datumu bodo zainteresirani obveščeni pismeno in po dnevnem časopisu. Pouk na šoli traja tri leta, nakar prejmejo učenci po opravljenem strokovnem izpitu spričevalo o kvalifikaciji za kemolaboranta. Šola je internatsko urejena in imajo dijaki možnost popolne oskrbe proti mesečni oskrbovalnini. Vse nadaljnje informacije dobe zainteresirani v upravi šole.

Uprava Železniške industrijske šole Ljubljana-Šola razpisuje sprejem novih učencev za izučitev naslednjih strok: strojno ključavničarstvo, strugarstvo, kovaštvo, mizarstvo in elektromehansko stroko. Pouk v šoli je teoretičen in praktičen ter traja tri leta. Kandidati morajo predložiti tri leta. Šola lastnoročno napisano prošnjo, kolokvijani s 30 din in 20 din v gotovini najkasneje do 5. julija. Prošnji je treba priložiti: 1. Potrdilo o državljanstvu, 2. rojstni list (starostna doba od 14-17 let), 3. šolsko spričevalo o dovršeni nižji srednji šoli, 4. potrdilo o premoženjskem stanju, in 5. kratak življenjski pis. — Ne kolokvijani v prošnji brez priloženih listin ne bodo upoštevani. V prošnji je potrebno navesti točen naslov in zadnjo železniško postajo ter poklic, za katerega se želi kandidirati izučiti. Prošilec naj tudi navede, ali želi stanovati v Domu.

KONCERTI

Sopranistka Michiko Sunahara iz Hirošime koncertira z japonskimi pesniki in opernimi arizami (Ravel, Bizet, Gounod, Puccini) v ponedeljek, 7. junija 1954 v Slov. filharmoniji. — Umetnica je imela s istim sporedom v Beogradu izredni uspeh. To bo njen edini solistični nastop v Ljubljani. Pri klavirju Pavel Sivic. Zaradi izrednega zanimanja dvignite rezervirane vstopnice danes, v soboto ob 17-19 v Koncertni poslovalnici.

GLEDALIŠČA

DRAMA — LJUBLJANA
Sobota, 5. junija ob 20: Shakespeare: »Romeo in Julija«. Abonma H. — (Julija) — Ivanka Mežanovna, Romeo — Boris Kralj, Mercutio — Vladimir Skrbinek.
Nedelja, 6. junija ob 20: Shakespeare: »Romeo in Julija«. Izven in za po-deželje. (Julija) — Duša Pokrajec, Romeo — Andrej Kurent, Mercutio — Jurij Souček.
Ponedeljek, 7. junija ob 20: O'Neill: »Strast pod brestom«. — Diplomatska predstava Akademije za igralsko umetnost.
Torek, 8. junija ob 20: Cocteau: »Monolog«. J. B. Luca: »Poslednja noč«. — Diplomatska predstava Akademije za igralsko umetnost.
Akademija za igralsko umetnost v Ljubljani priredi v Drami SNG dve diplomatski predstavi absolventov 8.

Komisija pri Ljudskem odboru okraja Zadar

razpisuje natečaj

za postavitev

direktorja

gostinskega podjetja »Soline« v Biogradu na moru

Pogoji: srednja šola in najmanj 5 let prakse ali nižja strokovna šola z najmanj 10 let prakse v gostinstvu.

Plača po dogovoru.

Rok natečaja je do 20. junija 1954. — Nastop takoj.

semestra (sluša telji predavateljice V. Juvanove). V ponedeljek, 7. junija bodo igrali O'Neillovo dramo »Strast pod brestom«, v torek, 8. junija pa »Monolog«. J. Cocteauja in dramo J. B. Luca »Poslednja noč«. Vstopnice od 80 din navzgor bodo v prodaji pri gledališki blagajni dva dni pred predstavo. Opozorjamo, da se predstavi ne bosta ponavljali.

OPERA
Sobota, 5. junija: Zaprto.
Nedelja, 6. junija: Gostovanje v Celovcu.
Ponedeljek, 7. junija: Gostovanje v Celovcu.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Sobota, 5. junija ob 20: Otto Beer: »Tišina — snemanje«. Premiera. Izven.
Nedelja, 6. junija ob 20: F. H. Herbert: »Vaskih sto let«. Izven. — (Slatar — Bezljaj).
Danes ob 20 bo zadnja premiera v letošnji sezoni, komedija avstrijskega avtorja Otto Beera: »Tišina — snemanje«. Delo je pripravil Jože Gale, in scenarist Milan Butina. V glavnih vlogah sodelujejo: Slavka Glavinova, Nika Juvanova, Janez Rohaček, France Presetnik in drugi.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 5. junija ob 20: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrega«, vaška šala z godbo in petjem. Izven.
Nedelja, 6. junija ob 16: Lichtenberg: »Veselo potovanje«, veseloligra v treh dejanjih. Izven. Popolnanska predstava. Zadržati.
Ob 20: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrega«. Vederna predstava. Izv.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Marionete
Levstikov (Sentjakobski) trg
Sobota, 5. junija ob 17.30: Kuret: »Obuti maček«.
Nedelja, 6. junija ob 11: Malik: »Zogica Marigica«.
Torek, 8. junija ob 16: Taufer-Novy: »Moja in živali«.
Predprodaja vstopnic za vse predstave danes ob 11-12.30 pri blagajni Mestnega gledališča v Gledališki pasaži ali telefon 32-020 do 10 ure. Blagajna v gledališču je odprta pol ure pred predstavo.

RADIO

Dnevni spored za soboto, 5. maja
Poročila: 5.35, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.30-7.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! (Pester glasbeni spored) — vmes od 5.45-5.55 Jutranja telovadba — 6.30-6.35 Radijski kolektor in pregled tiska — 7.20 Za gospodinje — 12.00 Lahka glasba — 12.15 Glasbanoni — dober dan! — 12.30 Opoldanski koncert — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.45 Za pionirje — 14.05 Slovenski samospeli — 14.20 Hrvatska narodna glasba (prenos iz Zagreba) — 14.40 Kaj bo danes na sporedu — 14.45 Zabavne melodije igra Ljubljanski plesni sekstet — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.30 Operetne predigre — 16.00 Kulturni pregled: v deželi mojej, minaretov in serajev — 16.10 Uganite, kaj igra mol — 17.10 Poje Ljubljanski komorno zbor pod vodstvom Milka Skoberne — 17.30 Okno v svet — Pogled na grško gospodarstvo — 17.40 Spored popularnih orkestralnih skladb — 18.20 Ljudsko-prosvetni obzornik: Ob 80-letnici prvega pevskega društva v Ljubljani — 18.30 To in ono iz arhiva slovenskih narodnih pesmi — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Pisan sobotni večer — 22.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 22.20 Glasbena medigra — 22.30-23.00 Oddaja za naše izseljence (na valu 327,1 m).
23.00-24.00 Oddaja za tujino na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

RADIO KOPER

Dnevni spored za soboto, 5. junija
13.45 Lahka in zabavna glasba, vmes objave — 14.15 Sport doma in po svetu — 14.40 Polo slovenski operni pevec — 17.00 Emisija za JNA — 18.15 Zabavni orkester igra za 21. dno voljo — 21.00 Melodični ritmi — 21.30 Zbrano cvetje z domače grede — 22.00 Naši kraji in ljudje: Tolmin.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna
Sobota, dne 5. junija 1954: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.

RADIO

5.30-7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 7.30-7.50 Pohorski fantje pojo in igrajo — 7.50-8.00 Oglasi in objave — 8.00-8.15 Za vsakogar nekaj — 8.15-8.30 Za naše gospodinje — 8.30-8.35 Zabavna glasba — 8.35 do 8.40 Poročila — 8.40-9.00 Igramo za dobro voljo — 12.00-15.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 15.30 do 17.00 Spored po vaših željah — 17.00 do 22.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana — 22.30-23.00 Plesna glasba — 23.00 Zaključek oddaje

KINO

PARTIZAN: Amer. film: »Glej tička«
UDARNIK: Mehški film: »Zapor za žene«.
POBREZJE: Amer. barvni film: »Vihar ni zaliva«.
STUDENTI: Mehški film: »Zapor za žene«.
LETNI KINO SOLA: Ameriški barv. film: »Vihar ni zaliva«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota, 5. junija ob 20: Raimund Berger: »Balada o golem možu«. Red A.
Nedelja, 6. junija ob 20: Raimund Berger: »Balada o golem možu«. Red C.
Ponedeljek, 7. junija ob 20: Massenet: »Werther«, Gostovanje R. Franca. Red A.

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA Z O. J. CELJE razpisuje mesta

direktorja, knjigovodje in vrtnarja

za Kmetijsko gospodarstvo OZZ Celje v Vojniku.

Pogoji: direktor mora biti agronom ali tehnik z najmanj petletno prakso; knjigovodja mora imeti popolno srednjo šolo in samostojno opravljati vse knjigovodske posle; vrtnar mora imeti vrtnarsko šolo z najmanj pet let prakse v vrtnarstvu. Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Prijave z življenjepisom pošljite na tajništvo Okrajne zadrzne zveze Celje.

PODJETJE »RUDI ČAJAVEC« — BANJA LUKA

potrebuje pravnega svetovalca

V poštev prihajajo pravniki s prakso ali brez nje. Plača: za pravnika z najmanj 3-letno prakso 13.000 din, za pripravnika 10.000 din. Stanovanje za poročene zagotovljeno v naših stanovanjskih poslopjih, za samske pa v samskem domu. Podjetje plača potne in selitvene stroške. Ponudbe z obširnim življenjepisom pošljite na gornji naslov.

3020

Kupimo

HIDRAVLICNO ŽAGO za rezanje bakrenih blokov

z naslednjimi značilnostmi:

vertikalna hidravlična krožna žaga, po možnosti dvostranska, za rezanje bakrenih blokov; število obratov žage 500-600 o/min.; premer žage 610 mm; uravnlalni pomik 0-300 mm/min.; odprtina škripca za prijem blokov 300 mm; avtomatsko pritrjevanje blokov za rezanje; avtomatsko mazanje po emulzijo z vgrajeno črpalko za cirkulacijo tekočine.

PONUDBE POŠJITE NA NASLOV:

Novosadska fabrika kabela

NOVI SAD, Radnička 2

Telefon 21-21

CELSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Sobota, 5. junija ob 20: Hans Tiedmayer: »Mladost pred sodiščem«. Gostovanje v Rimskih Toplicah.

Nedelja, 6. junija ob 14: Linhartova komedija: »Matiček se ženik«. Gostovanje v Topolšici.

Torek, 8. junija ob 15 in 20: Pero Budak: »Klopčič«. Gostovanje v Kranju.

VESTI Z JESENIC

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
Nedelja, 6. junija ob 14.15: Tljardović: »Mala Floramy«, opereta. Zveze z vlakci ugodne.

DROBNI OGLASI

5 ABONENTOV sprejem na prvovrstno domačo hrano. Naslov v upravi »Borbe«.

PISMENO KONVERZACIJO v angleškem jeziku želim študentom od 25-30, z 2-3 letno učno dobo po šifro »Summer flowers«.

Gospodarsko podjetje »CELEIA«, veletrgovina z alkoholnimi in brezalkoholnimi pijačami, je po sklepu LOMO Celje na temelju 1. člena točke a) in 8. člena Uredbe o prenehanju podjetij in obratov prešlo z 31. majem 1954

v likvidacijo

Proglasitveni rok je 30 dni od dneva objave. — Likvidacijska komisija.

KINO »KOMUNA«

Ameriški barvni film

»Niagara«

Tednik: Filmske novosti št. 22. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 16 dalje. — Mladini pod 16 leti vstop prepovedan.

JUGOSLOV. KINOTEKA predvaja: dne 8. junija 1954 ob 20: Francoski film: »Otroci raja« I. del. — Dne 9. junija ob 20: Francoski film: »Otroci raja« II. del. Predprodaja vstopnic pri blagajni kina »Union« od 5. jun. od 17 dalje.

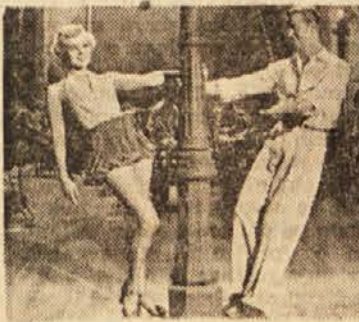
KINO »UNION«: Francoski film: »Povest ljubovni«. Tednik. Predstava ob 16, 18 in 20. Predprodaja vstopnic od 10-11 in od 15 dalje.

KINO »SOCA«: Ameriški film: »Titanic«. Tednik. Predstavi ob 17 in 19. Predprodaja vstopnic od 10 do 11 in od 16 dalje.

LETNI KINO »TABOR«: Nem. film: »Srce lažnivo bje«. Tednik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO JLA: Ameriški barvni film: »Vrtnitev na Broadway«. — Tednik. Predstava ob 20.30.

LETNI KINO »HEZIGRADE«: Ameriški film: »Titanic«. Tednik. Predstava ob 20.30. Predprodaja vstopnic v vseh treh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

KINO »SLOGA«

Ameriški barvni film

»Vrtnitev na Broadway«

Tednik. — Predstav. ob 16, 18 in 20. Ob 10 je matineja istega filma. — Predprodaja vstopnic od 9-11 in od 15 dalje.

OKRAJNA ZADRUŽNA ZVEZA Z O. J. CELJE razpisuje

mesto daktilografa

za upravo Okrajne zadrzne zveze z o. j. Celje v Celju.

Pogoji: najmanj 5-letna praksa s perfektnim znanjem strojeписа in stenografije.

Nastop službe takoj. Plača po uredbi.

Prijave z življenjepisom pošljite na tajništvo Okrajne zadrzne zveze Celje.

Javna licitacija

Vojna pošta 7250/27 Zagreb bo imela v svojih prostorih javno licitacijo, in sicer:

1. Bjelovar, LR Hrvatska, za stanovanjsko poslopje s štirimi stanovanji dne 28. junija 1954 ob 9. uri.

Predračunska vsota 12 milijonov din.

Rok dograditve 30. junij 1955 (do 31. decembra 1954 do I.-IV. faze).

2. Karlovac, LR Hrvatska, za objekte nizkih gradenj dne 28. junija 1954 ob 11. uri.

Predračunska vsota 66 milijonov din.

Rok dograditve 31. december 1954.

3. Skradnik, LR Hrvatska, dne 29. junija 1954 ob 9. uri:

a) za dva objekta visokih gradenj.

Predračunska vsota 22 milijonov din.

Rok dograditve 31. december 1954.

b) za tri objekte visokih gradenj.

Predračunska vsota 26 milijonov din.

Rok dograditve 31. december 1954.

c) za objekt nizke gradnje.

Predračunska vsota 2,500.000 din.

Rok dograditve 30. oktober 1954.

Pripominjamo, da bo v tem letu v Skradniku za 15.080.000 din nadaljnjih perspektivnih gradenj.

Elaborati se lahko dobe po opólnomočenem predstavniku reflektanta, in sicer na pismeno zahtevo podjetja, v Zagrebu, Staničeva ulica 6/II., soba 54, kjer se dobe tudi vse ostale informacije v zvezi z licitacijo.

Pravico licitiranja imajo vsa registrirana gradbena podjetja.

Vsako podjetje, ki licitira, ima do investitorja 20 dni obveznosti.

Ponudbe z vsemi prilogami sprejema Komisija za licitacijo zgoraj imenovane pošte do določenega dne in ure.

Iz pisarne P. p. 7250/27 Zagreb

Razpisujemo mesto

upravnika tovarniške kazine železarne Jesenice

V poštev pridejo osebe z večletno prakso v gostinstvu. Plača po dogovoru. Ponudbe z življenjepisom pošljite na personalni oddelek Železarne Jesenice.

ANTIPERONOSPORNA SLUŽBA

Poročilo za dne 3. junija 1954: v vinorodnih okoliših Slovenije se je večer preko dneva nekoliko otopilo, ponoči in zjutraj pa ohladilo. Srednja dnevna temperatura se je gibala med 15,5 stopinj Celzija v Mokronogu in 19,4 stopinj Celzija v Sempetru pri Gorici, minimalna pa med 8,8°C v Vel. Dolencih in 15,1°C v Ložah pri Vipavi. Relativna vlaga je porasla padla in je znašala 65% v Podgradju in 87% v Mokronogu. Primorska, delno Dolenjska in Stajerska so bile brez dežja, drugod pa so bile večinoma le manjše padavine.

Napoved: Pojav pelinevospore je v vinorodnih okoliših Stajerske, Dolenjske in Bele krajine v glavnem še nadalje pričakovati v noči od 5. na 6. junij: v okolici Jeruzalema, Slov. Konjice, Rogaske Slatine, Bizelskega, Konvega mesta in Mokronoga pa v noči od 6. na 7. junij. Da bi preprečili nadaljnje okužbe, izkoristite vsak trenutek legega vremena in pohitite s škropljenjem.

List izdaja časopisno založniško podjetje »Borba« v Beogradu, Dečanska ul. 31. telefon 24-001 — Uredništvo: Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6/III, telefon 39-181 — Notranjopolitična — gospodarska rubrika tel. št. 21-613 in kulturna rubrika tel. št. 21-887, Nazorjeva ul. 10/II — Odgovorni urednik »Ljudske pravice-Borbe« Ivan Sinkovec — Uprava Kopitarjeva ulica 2, telefon 39-181 — Telefon za naročnino in oglase 31-030 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Čekovni račun pri NB 6011-T-19, poštni predal 42 — Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« — Poština plačana v gotovini

SOBOTNA PRILOGA

5. JUNIJA 1954

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

ČEDOMIR BRASANAC

NA MORJU

Morje je bilo nemirno, razburkano, toda ne toliko, da bi bila vožnja s čolnom nemogoča. V teh desetih dneh, kolikor sta bila na morju, sta se pridružila na te skupne vožnje — kot na cigarete. Kar naprej sta bila skupaj. Mladenec je bil agronom, striček Zivković pa pastir na kmetijskem posestvu »Jablanovi«, kjer sta oba delala. Pravzaprav ga je agronom spravil sem na počitnice. Vsaj tako je mislil. Spomladi ga je mladenec, kadar koli sta se srečala, spomnil na obljubo:

»Torej greva?«

»Seveda, saj sva se zmenila.«

»Za trdno greva«, je mladenec zmeraj znova načenjal razgovor o tej zadevi. Želel je, da bi strička vsaj enkrat pripravil do tega, da bi šel na morje. Striček namreč ni bil noben striček, temveč stariček: sedemdeset let mu je bilo. Agronom je že jeseni, ko se je tu zaposlil in ko je še venomer pripovedoval, kako lepo je bilo poleti na morju, vprašal starega Dušana:

»Vi še niste bili na morju?«

»Nisem.«

»Še nikoli?«

»Nisem imel priložnosti«, se je smehljaj starček, ko da se opravičuje. »Takšni časi so bili takrat. Nihče me ni vprašal, ali potrebujem počitka.«

»Nikoli niste bili?« se je čudil mladenec. »Tudi po vojni ne?«

Starec ga je motril s trudnim pogledom. Kako naj mu razloži? Po vojni je dobil dopust običajno pozimi, in takrat je pač zaklal svinje, pripravil drva, popravil svinjake in šel za dan ali dva obiskat svojo hčer v Doljaco.

»Potlej morate poletiti z menoj. Na morje. V Budvo.«

»Kaj vam le šine v glavo! Prestar sem za take reči.«

»Kaj pa ste sploh tu doživeli? Upravnik mi je povedal, da sploh še niste videli Beograda.«

»Ne, v Beogradu res nisem bil.«

»Kaj pa v Novem Sadu?«

»Tudi tam ne.«

»Mar niste služili vojsko?«

»Nisem. Kot otrok sem pasel svinje na pristavi in takrat mi je merjasec pregrizel kito na nogi. Vi tega ne opazite, kadar hodim, toda v stari Avstriji so me zavoljo tega zavrnilli na naboru. Pa tudi gospod išpan je želel, da me ne bi vzel v vojsko, ker sem bil dober hlapec. Za mlada sem, veš, stalno pazil na svinje. Ovce sem prevzel kasneje, ko sem se oženil.«

»Takšno življenje ste živeli. Mar to ni bilo strašno?«

»Tako so vsi živeli«, je smehljaje odvrnil stariček. Mladenecvi nazori so se mu zdeli malo čudni, toda mladosti je odpustil. Mladost namreč ni pomlad, kot je slišal govoriti gospodo. Pomlad se sleherno leto povrne, novo listje, novo cvetje prinese, vse ozeleni kakor lani, kakor predlanskim, kakor vselej. Čebele brenče, metulji letajo. Mladost pa se ne vrne več nazaj. Zato je dejal:

»No dobro, bova pa šla na morje.«

In zdaj sta bila ponovno, že enajstič v čolnu. Mladenec je veslal. Neprestano ga je mučila misel, da je starec dolčas, da trpi, ker ni pri svojih ovcah. Prav gotovo trpi. Kar naprej molči. Resda je molčal tudi poprej, toda prej je imel ovce, delo, skrbi. Zdaj pa nima ničesar. Vstane zarana, se kopa, celo plavati zna, potem pozajtrkuje in gre veslat. In tudi to je čudno: takoj prvi dan je stariček v vse privolil. Pripravljen je bil, voziti se s čolnom, se kopati in sončiti. Bil je bel ko sir, samo obraz in roke je imel zdelane in ogorele, trde, ko da bi bile ustrojene. Privolil je, da vsako popoldne odigra partijo šaha in celo zvečer po večerji je uro ali dve ostal pokonci in gledal ples. Potem je poklical mladenca:

»Agronom, spat grem.«

»Seveda, kar pojdi, jaz bom še malo ostal.«

In stariček je odšel, niti počasi niti hitro, kakor po navadi. Mladenec pa je mislil: »To je zanj tlaka. Juho in nekaj žlic graba... Morda pa ne mara Dolgočasj se. Danes je zaužil le nekaj žlic graha. graha. Nemara je pojedel kos sira, vtem ko sem jaz igral odbojko. Kdo ve? Vsekakor je tu zanj puščobno.«

Bila sta že dva kilometra daleč od obale. Mladenec je izpustil vesla.

»Skočil bom,« pravi.

»Skoči,« odvrne stariček.

Mladenec je skočil v vodo in ko je bil kakih dvajset metrov daleč, se je nemo vrnil k čolnu.

»Zazdelo se mi je, ko da bi videl rep morskega psa.«

Starec je pogledal po morsk gladini.

WILHELM LICHTENBERG

Resnica v zakonu

Margareta in Rihard sta bila poročena natančno štiri tedne, ko jo je privel k sebi in vprašal:

»Ali veš, dušica, zakaj je na svetu toliko nesrečnih zakonov?«

»Ne. Ali veš ti?« ga je vprašala Margareta.

»Da. Kot mlad zakonski mož človek seveda mnogo razmišlja o temeljnih vprašanjih zakonskega življenja. In dognal sem, na čem se razbije največ zakonskih zvez.«

»O, na to sem pa res radovedna!« je dejala Margareta.

»V mnogih zakonih manjka resnice,« je dejal Rihard.

»Misliš?«

»Ali bolj rečeno, v zakonu manjka zdrave kritike. Mi, možje, nikoli ne zvemo od svojih žen, kakšne so naše napake v zakonu. Mlajše žene svojih mož ne kritizirajo, ker so še preveč zaljubljene vanje, starejše pa si mislijo: pri mojem starem tako nič več ne zaleže. In zato molče. Ali pa ni molk pravzaprav tudi že laž, Margareta?«

Krepkeje jo je objel: »Ali mi obljubiš, da v najinem zakonu nikoli ne boš dopustila laži? Ali mi obljubiš, da me boš zmeraj in neizprosno kritizirala, če ti karkoli na meni ne bo všeč? Prosim te, govori v najinem zakonu zmeraj resnico!«

»Ali res hočeš slišati zgolj resnico?« je vprašala Margareta in iz njenega glasu je bilo slišati, da o tem nekoliko dvomi.

»Brezpogojno,« je odgovoril Rihard. »In videla boš, da bo najin zakon srečen in trden, ker bo slonel na resnici.«

Dva meseca pozneje je Margareta v veliki zadregi spravila iz sebe:

»Čuj, Rihard, prosil si me, naj ti povem vse, kar mi na tebi ni všeč.«

»To je list, Palmov list.«

»Mar je tako velik? Meri pa se je zdel sumljiv.«

»Nič ni, od tu bolj vidim, ko ti« pravi stariček.

»Precej daleč sva od obale.«

Obar sta se zazrla proti mestu. Budva je vsa siva ždela na kršu v trepetajočem zraku liki kup otroških igračk. Hotel je bil bel, povsem bel, ogromen, in njegova okna so gledala na morje. V daljavi so se belile ko rebra gole, kakor zobje bele gore. Levo od njih se je v dveh polkrogih razprostirala plaža, polna kopalcev.

»Lepo je,« pripomnil stariček.

Mladenec je počasi neslišno plaval poleg čolna. In dvom, ki ga je toliko dni mučil, je planil iz njega:

»Bojim se, da se zelo dolgočasite. V mislih ste prav gotovo doma.«

»Zakaj?« vpraša stariček. Vprašal je povsem preprosto, običajno, kot da se mu vse to zdi nepotrebno. Zdaj je počival. Tam pa je ostal dober pastir, Pišta.

»Ali vas ne utruja vse to, te vožnje, sončenje, večerno posedanje na terasi, medtem ko mladi plešemo, hrup pozno v noč... vse to življenje?«

»Nimam navade veliko govoriti, ne samo o tem. Ti veš, da nimam te navade,« odvrne stariček. Sedel je na krmi, vzravnan, zagorel, s pogledom uprtim nekam v daljavo. »Vidiš,« je povzel, »opazil sem, da se neprestano bojiš, da ne uživam, da ne razumem te lepote, da ne razumem več mladih, da obsojam vaše plese... in podobno. Hudo se motiš. Tu mi je zelo lepo. Tega ne znam povedati z besedami. Toda tu je dobro. Na dobre stvari pa se privadiš. Da, tega ne znam razložiti, toda tu mi je kratko malo lepo, lepo mi je...«

Nekaj galebov je kričelo letelo nad njima.

»Galebi,« je skušal mladenec spet spraviti pomenek v tek, toda stariček se je že pogreznil v svoj običajni molk...

Na videz je res kazalo, da se dolgočasi.

Mož se je sicer nekoliko zdrznil, toda z ironičnim nasmehom je odgovoril:

»Seveda, Torej si naposled le našla nekaj na meni?«

Po kratkem obotavljanju je Margareta rekla:

»Veš kaj, Rihard, ... veš, kaj mislim ... ti si ...« Zdaj je zbrala ves svoj pogum in končala: »Mislim, da si — nikar mi tega ne zameri — nekoliko samoljuben.«

Z velikimi, nepopisno osuplimi očmi jo je pogledal in ponovil:

»Samoljuben? Jaz?«

»Ne bila bi tega rekla, da nisi sam trdil, da se večina zakonskih zvez razbija na neodkritosti.«

»Hm, kaj pa ti na meni ni všeč?«

»Veš, ko prideš takole zvečer iz službe, mi rad pripoveduješ o svojem delu, ko da si storil kdo ve kakšne čudovite reči. Seveda si zelo pameten in marljiv, toda konec koncev vsi ljudje nekaj delajo. In po mojem mnenju človek ne bi smel preveč govoriti o svojem delu in zaslugah. Ti pa govoriš največ prav o tem. In odkrito rečeno, to mi gre nekoliko na živce.«

Rihard ni prav vedel, kako naj razume Margaretino kritiko. Nazadnje se je odločil za omalovažujoč nasmeh. Rekel je:

»Dušica moja, vse napake sveta bi mi lahko pripisala, samo ne samoljubja in domišljavosti. Ali veš, kako si prišla na to? Dva meseca si razmišljala o tem, katero napako bi mi lahko očitala. In ker nisi našla nič drugega, si si izmislila pravljico o mojem samoljubju. Če pa bi res našla kako napako na meni, te prosim, da mi jo poveš.«

»Čuj, Rihard,« je dejala nekega dne, »kajne, da si hotel zmeraj slišati resnico iz mojih ust?«

To se pravi, prosil si me, naj bi ti povedala, kaj mi na tebi ni všeč?«
»Seveda,« je pritrdil s samozavestnim nasmehom. »No, rad bi vedel, kaj je gospa spet našla na meni. Na dan z bežede...«

Margareta je zbrala ves pogum in odgovorila:

»Veš, razvijaš se v pravega zakonskega tirana.«

Rihard se je zasmejal:

»Kaj? Jaz pa zakonski tiran? Kaj pa misliš, Margaretal? Bodi no pametna!«

»Pač, pač, Rihard, lahko mi verjameš. Tvoja mora zmeraj obveljati, nobenega ugovora ne trpiš. Vse, kar rečeš, je dogma. Gori mi, če bi

si drznila le nekoliko ugovarjati! In kako ravnaš z menoj? Ko z otrokom, ki še ne sme imeti lastnih nazorov.«

Rihard je Margareto objel in poljubil, potlej pa je dejal:

»Moj bog, kako ljubko! Po vsej sili me hoče kritizirati. In ker ne more najti na meni nič drugega, pravi, da sem zakonski tiran. Mene, zakonskega demokrata prve vrste, razglašajo za tirana!«

»O tem ne bi bila govorila, toda sam si nekoč rekel, da je lahko srečen samo zakon na temelju popolne resnice.«

»In pri tem tudi ostanem, Margareta. Samo da si žena ne sme izmišljati poljubnih napak svojega moža. Treba je pač počakati, da se pokaže, če res ima napake. Se strinjaš z menoj, duša?«

»Da, Rihard, kakor želiš,« je dejala Margareta, nekoliko otožnega pogleda.

*

Čez leto dni se je Margareti v gospodinjstvu pripetila majhna nerodnost. Rihard jo je zelo grobo nadržal. Margareti so solze zalile oči. Čez nekaj časa je opazil, da joka. Prijel jo je za podbradek, dvignil njeno glavo in vprašal:

»Kaj pa je?«

»Ah, nič hudega, res nič hudega,« je zatrjevala.

»Dovolj vendar, človek brez vzroka ne joka.« Hotel je nekaj reči, pa se je premislil. Menil je samo:

»Povej mi torej, zakaj jokaš?«

»Jokam pravzaprav od sreče, Rihard,« je priznala. »Veš, pravkar sem razmišljala, kako dobro se mi godi pri tebi, saj si brez napak. In od veselja so mi solze zalile oči.«

Prijel jo je za glavo, ji z ustnicami posušil solze v obeh očesnih kotičkih in dejal:

»Prav praviš, in če hoče biti človek srečen, mora tudi zmeraj poznati vir svoje sreče.«

Margareta se je že spet smehljala:

»Naposled mi vendar verjameš, kar pravim o tebi, Rihard.«

Rihard pa je odgovoril:

»Ker sem za resnico v zakonskem življenju. Za nič drugega kakor za resnico.«

LUIGI PIRANDELLO

Vdovec gre na zrak

(Nadaljevanje in konec)

Ko je Teodor Piovanelli tako razmišljal, je dahnul čez njegove mrke ustnice bežen žarek smehljaja. Zavil je v ulico Nazionale.

Stopal je počasi dalje. Polagoma so se mu začele prebujati slike iz spominov nekdanih dni, iz časov, ki niso bili še docela pozabljeni, temveč samo narahlo zabrisani, ker so jih pokrile sčasoma duševne se usedline novih razmer. Z nekako sladkobno trpkostjo so vstajali zdaj na dan ti spomini in so počasi luščili raz sebe vso bedno umetno navlako njegovih kasnejših dognanj. Pristihnil je daljnemu glasu sebe samega, kakršen je bil v mladosti, glasu pokopanih spominov, in glej, v nočnem zraku in ob odmevanju njegovih korakov v tišini ulice so se spet budili v življenje.

Ko je prišel do ulice Boschetto, je obstal, kot bi ga bil kdo nenadoma zadržal. Ozrl se je okrog, potem pa je ves zbežan z neznansko otožnostjo pogledal po ulici in zmajal z glavo.

Vsi spomini, vse predstave in vtisi njegovih nočnih tavanj iz nekdanih časov, ko je bil še samec, so se strnili ob mislih na žensko, na tisto žensko, ki jo je poznal pred poroko. To je bila ženska, ki ni bila samo njegova, kateri pa je bil on iz navade ali neizkušenosti prav tako vedno zvest kakor kasneje svoji ženi.

Tista ženska je stanovala tedaj v ulici Boschetto.

Imenovala se je Aneta. Izdelovala je toke in šatulje, rada je bila lepo oblečena in je ljubila zlatino in drage kamne, če ni bilo drugih, tudi nepravne. Dokler je imela še mater, je živela pošteno. Ko ji je pa mati umrla, je mislila, da nima več pomena, da bi še naprej tako živela in se žrtvovala, ne da bi si privoščila

kda pa kdaj kak užitek... Tako je padla.

Kot bi se hotela dvigniti v lastnih očeh in da ne bi čutila ponižanja v svojem početju, je vsakikrat morila tiste redke goste, ki so jo prihajali obiskovat, s tem, da jim je na dolgo in široko pripovedovala, kaj vse je storila za svojo mater med njeno boleznijo, kako je skrbela zanjo in se žrtvovala in kaka draga zdravila ji je kupovala. S tem je hotela tudi sama sebe prepričati, da si že zaradi vsega tega ne sme delati očitkov.

In glejte, Teodor Piovanelli, ki je bil na prvem svojem izprehodu ves zatopljen v davne spomine in ki ga je vodila kajpada kakor vselej prirojena vzorna zvestoba, o kateri ni hotela žena nič slišati in mu jo je vselej tako kruto oporekala, ta Piovanelli je obstal prav tam ob vhodu v Ulico Boschetto.

O ne, misli, ki mu je tako bežno hušknila skozi možgane, ni hotel priznati za svojo, tiste misli namreč, da ne bi omadeževal spomina svoje žene in tudi ne prekršil svečane obljube, ki ji jo je dal, da se nikdar več ne bo približal nobeni drugi ženski, če se povrne k tisti, za katero je žena že vedela, ker ji je sam povedal. Tista torej ne bi bila neka druga, ker je že bila njegova. On bi tedaj ne postavil svoje zvestobe na laž, temveč bi jo še potrdil.

Ne, kaj takega si noče dopovedati in še na misel mu ne pride, da bi tako sklepal. Šel je po Ulico Boschetto iz gole radovednosti, morda iz neke trpke naslade, hoteč stopati po sledovih davnihi dni, brez drugih postranskih namenov. Sicer pa, kako naj bi vedel, ali stanuje še tam. Kaj težko po devetih letih... Videl jo je trikrat ali štirikrat na ulici. Oblečena je bila

revno, postarala se je, postala grda in gotovo je padla še niže. Seveda se je delal, kot bi je ne spoznal, da, celo kot bi je sploh ne bil nikdar poznal.

Ko je nekaj korakov naprej od znanih mu malih vežnih vrat na desno zagledal v polpričljivo kvadratasto okence s spuščnimi žaluzijami, skozi katere je lila iz spodnjega dela in med špranjami iz sobice luč, se je Teodor Piovanelli ves zmedel. Naenkrat je vstala pred njim njena jasna, živa podoba iz daljnih spominov...

Vse prav tako kot nekdanj! Mar je stanovala še tu? Previdno in trepetaje se je približal zidu. Tik pod oknom je dvignil glavo in opazil za žaluzijami senco... žensko.

Je bila ona? Naglo je šel mimo, ves zbežan, z upognjenimi rameni in s krvjo, ki mu je divje plala po žilah, kot bi zdaj zdaj imelo nekaj pasti nanj.

Z vso silo ga je prevzela mrka in trpka zavest njegovega resničnega položaja. Hipoma se mu je prikazala v mislih otroška soba in tista podoba, ki je prežala nanj, tista strašna podoba njegove žene. Ves zasopel zaradi nagle hoje je obstal. Kaj počenja? Domov! Domov!

Toda pred vežnimi vrati... seveda, ona je, ki je pritekla po stopnicah... da, Aneta. Kolj jo je spoznal. Tudi ona ga je spoznala.

»Dore, ti?«

Stegnila je roko... branil se je.

»Pusti me! Ne, prosim te... Ne morem... pusti me!«

»Kako?« ga je smehljaje se zadrževala. »Saj si me vendar iskal. Videla sem te, veš. Dragi, dragi... torej si se le vrnil? Pridi! Zakaj ne? Saj si se vrnil k meni. No, no...«

Držec ga trdno pod pazduho, ga je siloma odvedla v vežo in po stopnicah navzgor.

Težko je dihal, v srcu mu je bil nemir, v glavi zmeda.

Rad bi se izmuznil, pa ni vedel kako, ni mu bilo mogoče.

Spet se je znašel v tisti znani sobici, ki je bila prav taka kot nekoč, z nizkim stropom in z isto posteljo, skrinjo, divanom in s cenanimi slikami na stenah.

Ko mu je pa v plohi besed, od katerih ni slišal drugega kot zvok, odzvela klobuk, palico in rokavice ter ga hotela objeti, jo je Teodor Piovanelli, ki se je ves čas tresel, odrinil od sebe, pokrnil si obraz z rokami in se kakor v omotici opotekel.

»Kaj ti je?« ga je vprašala nekoliko vznemirjena in ga posadila na divan.

Njegova ramena so se stresala v krčevitem joku. Skušala mu je odrgrati roke od obraza, toda on je ježno stresel z glavo.

»Nel Nel!«

»Ti se jočeš?« je vprašala ženska, ko pa je ugledala žalni trak na klobuku, je dodala: »Mar ti je umrla...?«

Prikimal je.

»O revček!« je vzdihnila sočutno.

Teodor Piovanelli je planil naglo pokonci, pograbil rokavice in palico, potlačil si klobuk na glavo in je zajecjal pridružen:

»Nemogoče... nemogoče... pusti me, da grem...!«

Ni ga skušala več pridržati in ga je sočutno spremila do vrat. Več kot gotova zdaj, da se povrne k njej, ga je tam vprašala z otožnim nasmehom:

»Čakala te bom. Kajne, Dore, da prideš?... Kmalu...!«

Toda on si je položil črno obrobljen robec na usta in ni rekel ne bev ne mev.

(Prevedel A. Širok)

MALI

LEKSIKON

Vprašanja:

Kje imamo v naši državi »spomenike« zlati mrzlici?

Ali je v naši politični zgodovini mož, ki ima dva groba?

Kje stoji dvorec, v katerem je zasedal Karadjordjevi Praviteljstvujuščij sovjat?

Katerega moralnega načela se je držal Immanuel Kant, ko je razlagal svoje misli?

Odgovori:

Pred 65 leti je Sibičan Ante Picula srečal nekega tujca, ki mu je pripovedoval, da je v hribu Kremenjar nad Sibenikom več zlata kakor v Kaliforniji in Transilvaniji. Ante je takoj odšel na Kremenjar in našel tam kakih 30 m globoko jamo. To je povedal znancem in prijateljem. Tedaj je nastala prava zlata mrzlica. Mnogi prebivalci Sibenika so celo leto z najprimativnejšimi pomagali kopati jamo na Kremenjaru. Ko je bila globoka kakih 70 m, so kopachi našli na bel prah. Bili so prepričani, da je v njem zlato. Število kopachev je naglo naraslo. Prah so poslali v analizo v Trst in ko-panje nadaljevali. Čez nekaj dni pa je prišla iz Trsta vest, da v prahu ni niti trahice zlata. Zlata mrzlica se je takoj polegla, jama pa je ostala kot spomin nanjo.

Najbližji sodelavec Svetozarja Miletića in podpredsednik Matice srpske, neustrašni borec za narodne pravice in svobodo Srbov v Vojvodini, dr. Mihailo Polit-Desančić (1833-1920), ima dva groba. Umrl je v Temišvaru, kjer je tudi pokopan. Njegovi posmrtni ostanki so ostali v Temišvaru, pa tudi na novosa-dskem pokopališču je grobnica z visoko črno marmorno ploščo, v katero je vklesano Desančićevo ime. Ob stoletnici njegovega rojstva, leta 1933, so namreč hoteli Novosađani prenesti njegove posmrtni ostanki iz Temišvara v Novi Sad. Grob so pripravili že vnaprej. V zadnjem trenutku pa je vlada prenos prepovedala, ker se je bala demonstracij proti režimu. Tako ima zdaj Polit-Desančić dva groba.

Pri samostanu Voljate blizu Stragara stoji dvorec, v katerem je zasedal med prvo srbsko »vstajo« Karadjordjevi Praviteljstvujuščij sovjat. Iz Stragara je bil tudi tajnik sveta Janicije Djurić, ki je v prvi vstaji ubil prvega Turka. Dvorec je precej poškodovan. Iz Stragara so sedež sovjata premestili v samostan Bogovadjo.

Po dokazih svobodomiselnih razprav »Vera« v mejah razuma, zaradi katere je pruski kralj Friderik Wilhelm II. Immanuela Kanta ostro pokaral, je filozof odgovoril, da verskih vprašanj ne bo več obravnaval (čeprav je upravičenost obdolžitve zanikal). Kakor v tem, tako se je Kant tudi v drugih primerih pod pritiskom pruskega birokratskega despotstva držal naslednjega moralnega pravila, ki ga je sam izrazil v besedah: »Preklecati in oklevetati lastno prepričanje je podlo in tega od nikogar ne moremo zahtevati; moli pa je v tem primeru podloziška dolžnost in, če mora biti vse, kar človek reče, resnično, ni njegova dolžnost, da vse, kar je resnica, tudi javno pove.«

Se Japonska vrača v militarizem?

Na krmilo spet prihajajo mogočni trusti in bivši cesarski oficirji

Za japonsko industrijo je pomnil konec vojne na Koreji najhujši udarec. Zato se širijo zdaj po Tokiu razburljive vesti, da stoji Japonska na robu prepada, da bo doživela letos največji bančni polom v zgodovini, da mora ministrski predsednik kloniti pred ukazi trusta Zaibatsu itd. Hud udarec pomeni za japonsko industrijo tudi prepoved uvoza na Kitajsko.

Japonska inflacija bo kmalu dosegla nemško po prvi svetovni vojni in sovjetsko v prvih letih po revoluciji, ko so v obeh deželah tiskali bankovce v milijonski in milijardni »vrednosti«, v resnici pa vredne komaj toliko, kolikor sta stala tisk in papir. Mnogi drugim gospodarskim težavam Japonske so se pridružile še vremenske neizgode in poplave, ki so uničile mnogo riža, tako da so njegove cene silno poskočile. Vlada je bila primorana zvišati delavske mezde in uradniške plače.

Konkurenčna sposobnost Japonske na svetovnem trgu je čedalje manjša. V letošnjem letu računa japonsko finančno ministrstvo z milijardo jen primanjkljaja. Če bodo Američani umaknili iz Japonske še nekaj divizij, bo primanjkljaj v državnem proračunu narasel še za nekaj sto milijonov. Od ministrskega predsednika zahtevajo, naj dela čudeže. Rešitev pričakujejo zlasti od guvernerja Japonske banke, ki ga primerjajo z nemškim finančnim genijem Schachtom. Guverner Ihimada pa je praktično zagovornik tistega avtokratičnega dirigiranja gospodarstva, ki se je v zadnjih vojnih letih tako na široko uveljavilo v Nemčiji, Italiji in Japonski.

Zato bo s svojimi ukrepi in reformami težko prodrli.

Japonska je zdaj dežela velikih protislovij. V svojih odnosih z ZDA je prišla tako daleč, da zahteva zdaj natanko tisto, kar je general Mac Arthur pred nekaj leti še z zadnjimi silami odločno pobijal. Podpredsednik ZDA Nixon je na nedavnem obisku v Tokiu dobe-

sedno rekel: »Storili smo napako, da smo od Japonske zahtevali, naj živi brez vojske in vojne mornarice.« In malone taisti možje, ki so leta 1945 poskrbeli, da so zletele japonske tovarne orožja v zrak, možje, ki so onemogočili desničarske militaristične kroge na Japonskem in ki so mlademu rodu vcepili mržnjo do oboroževanja, zahtevajo zdaj, naj bi kar čez noč zrasla močna, najmodernejša japonska vojska.

Državni tajnik v ameriškem ministrstvu za narodno obrambo Frank Nash je lani jeseni rekel v pogovoru s posebnim japonskim odpo-

slancem Ikedo, da mora Japonska čimprej postaviti na noge 350.000 mož elitne vojske, zgraditi 200.000 ton vojne ladjeveja ter dobiti 1.000 do 1.500 reaktivnih letal. Oboroževanje Japonske je najbolj dobrodošlo trustu Zaibatsu in njegovim najbližjim sodelavcem, ki upajo, da se bodo kmalu znova dokopali do bogastva, s tem pa tudi do politične moči.

Po določbah mirovne pogodbe med Japonsko in Ameriko so rehabilitirali večino leta 1946 obsojenih vojnih zločincev in dobičkarjev. Med njimi je bilo 650 bivših vodilnih politikov in finančnikov, 2.300 članov »Društva cesarju zvestih« ter 3.250 višjih oficirjev. To so sami zagrizeni reakcionarji, ki so seveda takoj, ko so jih izpustili iz zaporov, na široko razpredli svojo monarhistično in militaristično dejavnost. Hkrati so oživil vsi mogočni trusti, med njimi Sumitomos, Brez dovoljenja tega trusta med vojno na japonske otoke ni prišlo niti zrno riža. Zloglasni trust Mitsui že zopet kontrolira jeklarsko, papirno, bombažno in kemijsko industrijo. Družina Mitsubiši se ne zadovoljuje več z vodstvom ladjedelniške industrije in vsega zavarovanja, marveč se zanima tudi za proizvodnjo streliva, diesel motorjev in celo letal.

Hkrati so prilezli iz politične pozabe tudi mnogi bivši višji oficirji. Razen polkovnika Hattorija, bivše desne roke generala Tojo, se potegujeta za vodilne položaje v bodočem japonskem vojnem ministrstvu zlasti general Tatsumi in admiral Nomura. Tatsumi je bil japonski vojni ataše v Londonu in uživa Jošidovo zaupanje, med generali pa ni priljubljen. Pač pa je zelo priljubljen admiral Nomura, predsednik Nacionalne obrambne zveze. Za njim stoji veliki »mož« v temi, siva eminenca moderne Japonske, pravljeno bogati tovarnar orožja Kiyosi Goko.

Japonski fašisti so učili tudi ženske ravnati z orožjem

Mesar je postal knez

V Wiesbadenu se je združilo 200 »dedičev« indijske milijonske dediščine v društvo, ki bo skušalo uveljaviti zahteve svojih članov. Bivši nemški mesar Walter Reinhard iz Taunusa je umrl leta 1778 v Indiji kot knez Sandahna. Leta 1750 je služil v vzhodnoindijski četi in pozneje se je boril proti angleški kroni. Veliki mufti v Delhiju mu je pozneje v zahvalo podaril kneževino Sandahna, področje, veliko približno tako kakor Zahodna Nemčija. Na tem področju je mesto New Delhi. Vsa ta zemlja pa je zdaj že pripadla indijski vladi.

Dediščina v gotovini pa znaša v našem denarju kakih 60 milijard in upravlja jo neka londonska banka. Vse te milijarde naj bi sčasoma izplačali zakonitim dedičem. Za bogato dediščino se potegujejo kar štiri skupine Nemcev, prva kot rečeno v Wiesbadenu, druga

v Eisenbergu, tretja v Faltzu, četrta pa v Trieru. Vsaka šteje od 100 do 200 članov. Spor še ni končan. Zdaj ustanovljena skupina bo skušala svoje pravice uveljaviti s skupno akcijo.

Anekdota

Z LIMONO

V neki družbi v Beogradu je sedel tudi književnik Stepan Sremac. Sedel je blizu gosta, ki mu je bilo že na obrazu videti, da je zelo uglašen malomeščan, kar Sremcu ni bilo po volji.

»Ali bi izvolili skodelico čaja, gospod Janković?« je vprašala gostiteljica.

»Prosim, z zadovoljstvom,« je odgovoril gost.

»Kaj pa vi, gospod Sremac?«

»Meni pa z limono,« je odgovoril Sremac.

Družba je počela v smeh in Janković je odšel, še preden so prinesli čaj.

Poskusi z novo pilotsko obleko

Moderna reaktivna letala se lahko dvignejo zelo visoko. Vreme in podnebje za njihovo letanje proučujejo v posebnih laboratorijih. Najvažnejše je vprašanje, kako učinkovito zaščititi pilota pred naglimi spremembami temperature v raznih višinah. Prej so uporabljali posebne aparate, da je bila v vsej kabini med poletom primerna temperatura. To pa ni praktično, ker aparati letalo zelo bremene. Zdaj delajo v laboratorijih poskuse z novo pilotsko obleko. Narejena je tako, da se počuti pilot v njej ugodno ne glede na spremembo temperature v kabini. S posebnim aparatom potiskajo zrak ustrezne temperature v obleko in tako ima pilotovo telo zmeraj ugodno toploto. V laboratorijih preizkušajo tudi odpornost raznih kovin proti temperaturi in hitrosti vetra.

Po prekrokanju noči

»No, kaj ti je, stari, da si tako zaripel?«

»Pusti me pri miru, saj vidiš, da spim in da sem zdrav.«

Parada PINGVINOV na Filipovem otoku

Na stotine Avstralcev gleda vsako leto ta zanimivi naravni prizor

Od septembra do februarja gre vsak večer na stotine Avstralcev na južno obalo Filipovega otoka gledat enega najzanimivejših naravnih prizorov — parado pingvinov. Ljudje se vozijo tja z avtobusi in avtomobili celo iz Melbourn, 80 km daleč, drugi pa se nastanijo v hotelih po otoku, samo da bi videli parado avstralskega pingvina, ki je posebno lep med temi ljubkimi živalcami drugih vrst.

Pazljive oči z napetim zanimanjem opazujejo kupčke blestečega zelenkastega morskega peska, ki ga vsak nov val zapusti za seboj. Potlej pa pride val, ki ga vsi nestrpno pričakujejo. Podoben je običajnemu valu, dokler voda znova ne odteče v morje. Tam, kjer voda odteče, se namreč namesto peska iznenada pojavijo komaj 38 cm visoke ljubke živalce. To so avstralski pingvini, ki se zbirajo, ko se vračajo

z ribolova, v manjših ali večjih jatah. Samice imajo v jamah vzdolž obale raztresena gnezda. Lovcem na pingvine pa se nikamor ne mudi, saj nobena stvar na svetu ne more motiti dostojanstva teh živalnih prebivalcev morskih obal.

Kakor t m visoki cesarski, tako tudi avstralski pingvin ne more letati, toda tu-

nehajo iskati hrano na suhem, se spremene izključno v ribiše. Med ribolovom se pingvin oddalji od obale celo 48 km, da prehrani sebe in svojo družino. Za samico ali požrešnega mladiča mora naloviti na dan približno pol kilograma rib. Mladiče hrani tako dobro, da so v petih tednih že popolnoma razviti. Toda mladi pingvini še zmeraj žive izključno od tistega, kar jim prinese stari. Šele ko so stari 10 mesecev, dobe perje odraslih in gredo tudi sami na lov na morje.

Ko stari pingvini nehajo hraniti mlade, se v dveh tednih tako zrede, da so po-

zračnih mehurčkov se nabere v njihovem perju in tako se pingvini spremenijo v naravne plovke. Tedaj se vrnejo v svoja gnezda v jamah vzdolž obale in žive od sala, ki se jim je nako-pičilo v telesu. In v tem času dobe novo perje.

Ko pa izmenjajo perje, jih čakajo nove težave. Tudi če bi se skušali potem potopiti v vodo, se jim to ne bi posrečilo, ker so prelahki. Narava pa jim je tudi v tem primeru priskočila na pomoč. Svojo težo povečajo tako, da se pošteno nazobljejo peska. Obteženi z njim se seveda z lahkoto potapljaajo. Pingvini preživijo vso

bodoče mladiče. In tedaj vsako noč na Filipovem otoku na stotine Avstralcev gleda njihovo parado.

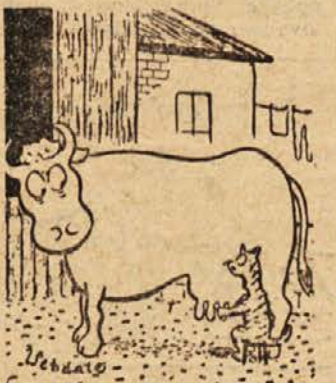
Naravna bogastva Negeva

Najjužnejši del Izraela je področje Negev. Razprostira se med Sredozemskim, Mrtvim in Rdečim morjem in meri 12.400 km². V biblijskih časih je bil Negev rodovitna pokrajina, zdaj pa obdelujejo komaj petino tega področja. Peščeni so samo kraji ob obali. Gorska planota v zaledju je večidel poraščena z gozdovi in tla so zelo vlažna. Negev ima nekaj nad 50.000 prebivalcev, nomadov ali polnomadov, nekaj pa je tu tudi novejših manjših židovskih naselij.

Negev ima mnogo naravnih bogastev, zlasti nafte. Blizu zaliva Akale ob Crnem morju so našli bogata ležišča bakrene rude, ki jih omenja že biblija. Odkopali so tudi topilnice kralja Salomona. Negev ima tudi mnogo žvepla, soli, mangana, barita, kremenčevega peska in drugih rudnin. Gospodarski strokovnjaki Izraela pravijo, da je ta pokrajina bodočnost nove skupne domovine Židov.

Industrija avtomobilov v ZDA

Ameriška industrija je izdelala lani 3.370.000 avtomobilov, kamionov in avtobusov in to je bilo po proizvodnji drugo najboljšo leto v zgodovini ZDA. Rekordno število, in sicer 8.003.000 motornih vozil so izdelale ameriške tovarne leta 1950. Lani so jih izdelale manj, vendar pa lanska proizvodnja v primerjavi z letom 1950 ni bila slabša. Lani so namreč dosegle ameriške avtomobilске tovarne več rekordov. Skupna vrednost novih avtomobilov je znašala 11,4 milijarde, delavcev je bilo zaposlenih 950.000, plače in mezde so znašale v tej industriji 3,5 milijarde in avtomobili so prevozili 865 milijard kilometrov. Vse to so rekordne številke. Zelo verjetno pa je, da so tudi lastniki avtomobilov lani plačali na račun takšnega rekorda. Takse na avtomobile so namreč v ZDA precej visoke.

»Nič me tako debelo ne glej! Saj mi gospodinja zmeraj pravi, naj sama poskrbim za mleko.«

di on nosi črna frak in belo srajco. Njegova kratka krila pa so kaj klavrn okras. Pingvini jih uporabljajo kot vesla in ob krmarjenju z nogami plavajo po morju s hitrostjo 48 do 56 km na uro. V zimskih mesecih, ko

dobni kepar sala. To traja dotlej, dokler ne opazijo, da se ne morejo več potapljati v morje. Zaman je vsak poskus, da bi se potopili pod morsko gladino. Kje tiči vzrok? Pingvini dobivajo novo perje. Na milijone

zimo na morju, v septembru, ko je na Južnem Pacifiku pomlad, pa se v velikih jatah vračajo, očistijo svoja gnezda na obali, jih napolnijo z mehko travo in algami in tako pripravijo vsako za dvojce jaje in za

TRIJE NEMCI 18 LET MED DIVJAKI

Rešila sta jih dva angleška lovca s helikopterjem

V bolnišnici v Stanleyville ob Kongu so nedavno ležali trije Nemci, ki so zapustili svojo domovino leta 1936 s potniškim letalom, namenjenim v Kapstaft in ki so se šele zdaj vrnili. S sedmimi drugimi potniki so streljajka Hilda Feldkamp, zdravnica dr. Ilse Henzel iz Berlina in ing. Gunter Dahlke iz Hamburga 22. julija 1936 zapustili Berlin. Nad Belgijskim Kongom pa je zajela letalo huda tropična nevihta. Nemški poročevalski urad je takrat poročal, da se je letalo ponesrečilo in da ni nobenega upanja, da bi bili potniki ostali živi.

Kako se je nesreča zgodila, je pripovedovala v bolnišnici zdravnica dr. Henzelova. Ostalih sedem potnikov z dvema pilotoma se je ubilo, trije nemški potniki pa so sedeli zadaj in so bili samo nekoliko poškodovani. Letalo je stransoglavilo na tla v džungli ob reki Cuapa in zgorelo. Z veliko težavo so se nemški potniki umaknili, ko je letalo gorelo. Pozneje jih je našlo plemo Sambualli, živeče med reko Cuapa in močvirjem Lomela. Ognjali so jih v svojo naselbino, kjer so jim obvezali rane in jim stregli, da so ozdravili.

Toda še na pol divje pleme je bilo prepričano, da so belci padli z neba in da jim prinašajo srečo. In zato so divjaki sklenili, da morajo ostati pri njih. Noč in dan jih je stražilo 15 divjakov. Tako so preživeli celih 18 let, ne da bi se jim ponudila le najmanjša priložnost za pobeg. Ranocelnik Honkulu in poglavar plemena Monunu sta bila prepričana, da bi pahnil pobeg treh z neba padlih belcev pleme v največjo nesrečo. Zato so jim zagrozili s smrtjo, če bi skušali pobegniti. Štirikrat so prispeli v bližino angleški, belgij-

ski in francoski lovci. Tedaj pa so divjaki odnesli Nemce zvezane na nosilnicah na otok sredi močvirja, kjer so morali ostati, da jih belci ne bi našli. Ta čas pa je ranocelnik plesal okrog ognja, na katerem so gorela razna »čudodelna« zelišča in rotli duhove, naj bele lovce preženo.

Poglavar plemena je neprestano silil v zdravnico dr. Henzelovo, naj se z njim poroči. Na pomoč ji je priskočil ing. Dahlke, ki je po dolgem prizadevanju prepričal divjake, da bi z zakonsko zvezo vsi trije belci izgubili čarobno moč. Šele letos v začetku februarja se je posrečilo Nemce rešiti iz mučnega ujetništva. Nad širno stepo med rekama Cuapo in Maringo, kjer je bilo pleme na lovu, se je nenadoma pojavil helikopter z angleškima lovema na visoko divjad Kumberlingom in Stachelom. Takoj sta opazila tri belce pod seboj in poklicala po radiu iz

Stanleyvilla drugi helikopter. Vsak s svojo puško v roki sta stražila Nemce, dokler ni priletela pomoč. Honkuluova moč je bila zlomljena. Rešene Nemce so s helikopterjem odpeljali. Divjaki so še dolgo žugali za njimi s pestmi. Kaj se je od leta 1936 na svetu zgodilo, seveda niso vedeli. Samo domačini so jim nekoč pravili, da je izbruhnila nekje daleč velika vojna.

Francozi radi jedo polže

Francozi zelo cenijo v vinogradih živeče polže. Zaradi velikega povpraševanja po njih jih mora Francija uvažati. Neka dunajska trdica je dobila odand iz Francije naročilo za 1.500 ton polžev. Nabirali jih bodo v nekaterih zveznih deželah. Za kilogram polžev plačajo nabiralcem dva šilinga. Sprejemajo samo žive polže s hišicami, ki merijo v premeru najmanj 30 mm.